МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВАШАГІККЕТА!

СЕРДАЛО ЕВЕТ

Советски Союза Коммунистически партс Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

КІиранди 5
февраль 1961 шу
№ 11 (2532)
Мах 2 нап.

Пайдане къамаьлаш хилар

1961 шера 3 феврале ССКП обкоме шарте горкомийн райкомийн пропагандан агитацен отделий заведующей совещани хилар районий газетий редакторашца цхьана.

Массехк дош дийцар совещане дакъа лоацаш хиннараша: моттигерча къахьегамхой депутатий Советашка деш долча хоржамашка кийчлуча а уж чакхдоахача а хана харжархошта юкъе массово-политически болх оттабара хьакъехьа, ССКП ЦК январски Пленума материалаш дІайовзийташ беча балха хьакъехьа, партийни дешар хьехача кружокашка коммунистическийн болхлойн партей викалий Совещане материалаш Іомаяра хьакъехьа, хІаьта иштта шу историческн Совещане оттадьча цхьадолча теоретически дешай хьакъехьа а.

Хьалхарча ткаь деша хьакъехьа къамаьл дир новкъосташа Антоненкос (Гудермесски райком), Садулаева (Веденски райком) Завражне (Сунженски районни газета редактор), Гресева (Шелковской райком), Каимова (Ачхой-Мартановски райком), Чишенкос (Сталински райком), Токаева (Советски райком), Карандина (Ачхой-Мартановски районни газета редактор).

Коммунистическийн болхлойн партей викалий Совещане оттадьча цхьадолча теоретически дешай хьакъехьа дийцар шарте обкома лекторски кулгалхочо нов. Лина.

Совещане къамаьл дир ССКП обкома пропагандан агитацен отдела заведующе нов. Габисова а цун заместителе нов. Александрова а.

Моттигашкара Советаш харжар

Укх шера март бетта 5-ча дийнахьа ерригача РСФСР-е областий, краяй, районий, городий, юртий, поселкай къахьегамхой депутатий Советаш хорж. Хоржамий кампани дІайолаеннай вай халкъ цІакхха а ца хиннача тайпара творчески низах чІоагІденна долча хана. ССКП Центральни Комитета январски Пленумо, цу Пленуме Н. С. Хрущева дьаьча къамаьлоькхы а чІоагІарІа айдаьд советски наьха хьинар. Берригача мехка яржаш латт юрта боахам дІахо дегІабоалабе а ССКП XXII съезда къахьегама кердача толамашца накъа баха а лерхІаш промышленноста а юртбоахама а къахьегамхоша дІайолаяь социалистически яхь. Дерригача советски халкъаца цхьана семилетка кхоалагІча шера план ханал хьалха кхоачашъяра оарцагІбаьннаб Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой а.

Хіанз укх сахьате колхозашкеи совхозашкеи партийни организацей хьалхленца Пленума соцамаш кхоачашдара де деза гІулакхаш белгалдоахаш латт. Цу балха юкъе доккха дакъа лаца дезаш я моттигашкара Советаш а. Цар декхар да шоаш доал деча моттигашкарча колхозашкареи совхозашкареи хьалаш довзар, производства ерригача торонех пайда эца, царна новкъостал дар, берригa колхозникаш, совхозий болхлой, юрта боахама специалисташ 1961 шера йола планаш социалистически декхараш кхоачашдара шерра юкъеозар.

Моттигашкарча Советий керттера декхар да шоай берригa низ тІа а бахийта, къахьегамхой хьал-торо тоаяра, цар культура лакхъяра, наха чубаха цІеноши кхьйола культурно - бытовой гІишлоши хьалъяра оарцагІъялар.

Из кхета а даь, вай республикера дуккха Советаш боахам дегІабоалабараи культура лакхъяраи чІоаггІа терко е а бахача наьха вахар тоадарга дикагІа бІарг лакха а яьннай. Диккха тоадьд шоай балхаш Сунженски районерча Орджоникидзевски станични Совето (председатель В. Вирдова), Советски районерча Рошин-Чу яхача юрта Совето (председатель С. Музаева), Первомайски районерча Дарьяльски юрта Совето (председатель С. Цуров), иштта кхьяраша.

Тіехьарча хана дуккхача Советаша дикка чІоагІбаьб бахача нахацара бувзам, балха юкъе дукхагІа увза яьннай актив, тоабаьб Советий массазарча комиссей, квартальни, улицай комитетий болх.

Хіанз, шерра коммунистически общество хьалъеш латтача хана къаьстта лакхбеннаб къахьегамхой депутатий Советий лоархІам. «Вай общество коммунизманна юхе ме гІорт, — яьхад Н. С. Хрущева ССКП XXI съезде, — боахами культурен хьалъеча Советаша деш дола балхаш шерлуш латт».

Республика Министрий Совет, районий, городий, поселкай, юртий Советаш декхарийла я промышленни предприятей, гІишлош хьалъеча организацей, колхозий, совхозий балхага хІара денна бІарг лакха, берригa къахьегамхой семилетка заданеш кхоачашъяра оарцагІбаха. Вай республикерча Советий эггара доккхагІа дола декхар да къахьегамхой вахара хьал а культура а лакхъяра шоай берригa низ тІабахийтар. Ала дезаш да республикерча дуккхача Советий балхаца хІанз а дикка кхоачамбоацараш хилар. Масала, Наьсарен района СурхотІарча, МагІалбика района Ачалкхерча, Урус-Мартановски района Алхазуроверча юртий Советий исполкомаш шоаш даь соцамаш кхоачаш мишта ду хьежаш а, колхозий, совхозий, предприятей болх кІоаргта толкаш а яц.

Партийни организацеш декхарийла я болх тоабе, конституце шоашта еннача бокъонех бизза пайда эца, шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашце Советашта новкъостал де.

Партийни организацеш декхарийла я хоржамашта бокъонца кийчо е, уж дика чакхдаха, Советаш харжара гІулакх чакхдаьккха деза цар болх бокъонца таха а толкаш, промышленноста, юрта боахама, унахцІено лоараяра гІулакха, халкъа образованена, торговлена, бахача наха оша хІамаш Іалашдара советски органаша мишта доал дьд а хьожаш, цар балхацара кхоачамбоацараш гуча а доахаш.

Советийн цар исполнительни органийн балхах лаьца еш йола нийса критически замечанеш теркал е а гуча дувлаш, юла кхоачамбоацараш дІадаха а деза.

Шерра боаржабе беза къахьегамхошта юкъе агитационно-пропагандистски болх. ХІара хоржамий участке, массайолча юрта болх беш агитпункташ хила еза, графикаш дежурнеш бола агитатораш а болаш. Цар керттера декхар да советски наха дьаьча деррнгача дуненна а боккха лоархІам болаш дола толамаш къахьегамхошта дІадовзийтар. Шерра нахага дІабовзийта беза ССКП ЦК январски Пленума соцамий, цу Пленуме Н. С. Хрущева дьаьча къамаьла, коммунистически болхлойн партей Совещане тІаийцача документай чулоацам. Агитатораш декхарийла ба болхлойн ахархойн цхьоагІонах, вай мехкарча халкъий доттагІленах, машар бахьан Коммунистически партеи Советски правительствеи лоаттабеча къовсамах дьаьча беседаш е.

Хоржамашта кийчлуча хана наха юкъе беш бола политически болх республикера берригa къахьегамхой ворхІ шера плана заданеши ССКП ЦК январски Пленума решенеши кхоачашъе оарцагІбахара тІаберзабаь хила беза.

Моттигашкарча Советашка харжа беза вай парте политика нийса чакхъяккхара бокъонца къовсам лоаттабе могаргдола нах.

Советаш харжаро новкъостал дергда ССКП XXII съезда сийна шерра социалистически яхь йоаржае. коммунизм хьалъеча керда толамаш даха.

Сийлен цІераш еннай

Массаза а паччахьалкхен план а тІаийца денхараш а кхоачашдарах коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІераш еннай духха ха йоаццаш Наьсарен района «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене доркана Барахоева Лемкайнен токара Тумгоев Саідан.

Цу гІулакхо дегаш гІоздаьхача къахьегамхоша керда социалистически денхараш тІаийцад.' Укх шера къахьегама овсарле цІаннха лох а ца йолийташ балха нормаш 250 процент кхоачашъе лаьрхІад нов. Тумгоева. ХІаьта укх шера хІара Іаттагара 4700 килограмм, ССКП XXII съезд хьаеллача денга хІара Іаттагара 4500 килограмм шура яккха, цхьаккха Іасилг ца долийташ хьалкхеде денхар тІаийцад нов. Барахоевас а.

Дика болх барал совгІа юкъарча балха дакъа лоац Тумгоева. Из ва ВЛКСМ комитета секретарь а товарищески суда председатель а. Цул совгІа сайрийнарча школе дешаш ва Тумгоев.

Хіанз шоаш тІаийца доккхий денхараш кхоачашдара низ кхо ца беш къахьегаш ба уж.

Н. ОЗДОЕВ,
«Назрановский» совхоза болхлой комитета председатель.

ДИКАГІЧАРНА —ЦІЕ БАЙРАКХ

1960 шера IV-ча квартале вай республика карарча предприятеша лаьцача социалистически яхьа итогаш а яь, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советоп профсоюзий Совета Президиумон карара кара тела ЦІе байракхи ачхан совгІаіти деннад валовойн товарнин продукци арахецара план 114,5 проценти къахьегама овсарле лакхъяра план 10,5 процентни кхоачашъьчен продукцега дІабода мах лохбарах 20 эзар сом гаргга аччча кходьчеи трикотажни фабрика коллектива (директор н. Тихонравов, фабкома председатель н. Султанова).

Шоллагіа дола ачхан совгІаташ деннад «Чечингстрой» треста № 4 йолча гІишлоп хьалъеча управленен Веденски райпромкомбинатен коллективашта.

«Чечингстрой» треста специализированни управлене коллектива хьожаьд кхоалагІа дола ачхан совгІат.

С. ЧУХАРЕНКО,
облсовпрофа къахьегамен алапен отдела заведующи.

КЪИЛБАСЕДА КАВКАЗА ЮРТА БОАХАМА ХЬАЛХА ЛАТТАРИЙ СОВЕЩАНЕ

Д. С. Полянске яь доклад

Къилбаседа Кавказа зонерча юрта боахама дешаех йола совещани дукха ха йоаццаш хинна парте Центральни Комитета Пленум чакхъяьннаечул тІехьагІа Российски Федераце эггара хьалха хулаш я, йоах Д. С. Полянске. Цо белгалдоаккх, новкъост Н. С. Хрущев цу совещане хиларо совещане лоархІам къаьстта лакхбеш хилар.

ССКП ЦК Пленумо хьахайтар, юрта боахам дегІабоалабара кхы а йоккхагІа темпаш вайна эшилга, наха дІаехачул дукхагІа продукташ яханза ярг ца хилар. Из бокъонца исторически дола декхар кхоачашдара, йоах докладчика, боккхача лоархІаме я Российски Федераце колхозашн совхозашн. Юрта боахама продукташ хьаяхара а эцара а юкъе доккха дакъа лоац Къилбаседа Кавказа районашца. Цар лу ерригача Федераце лучох пхелагІа дакъа товарни ялат, аханел дукхагІа гидуаргаш, 25 процент шекар доаккха свекла, 35 процент тха, 16 процент дулх. РСФСР-о дІатела ерригаш а хІана яц аьнна йола фуна хьажкІаш, комсаш, къулбехьен кІомал, тхьамка, эфиро-дьаьта доаха культураш Къилбаседа Кавказе йоахаш а эцаш а я.

Юрта боахама дуккха доакъош дегІадоаладеш Къилбаседа Кавказе толамаш дьхьадале а, дуккхача районашта мегадац продукташ дикка дукхагІа яха, шоай беркатерча мехка сий бокъонца совдаккха. КІезига боахамаш дац цхьан боарам тІа латташ, хІаьта цхьадараш кхьметтел тІехьашка а даьннад.

Колхозийн совхозийн экономика чІоаггІа дегІайоалаяра мел эшар долаш да шуга, йоах Д. С. Полянске совещане вІашагІкхиттарашка, мехка шортта продукташ хилийтар духьа лоаттабеча къовсама хьалха латта бокъо йолаш да шо.

Колхозаш совхозаш дІахо дегІайоалаяра доаха толамаш белгалдоахаш дола эггара доархІамегІара дакъа хила а хиннаб, хІанз болаш а ба ялатий боахам. Укх тІехьхьарча шерашка Къилбаседа Кавказа районаша хІара шера паччахьалкхенга дохк 340—350 миллион пунт гурахьа дув кІа, хьажкІаш, мукх. Цхьабакъда, йоах докладчика, хІанзарча хьалашка из вІалла кхоачамболаш дац. Цо йоах, деррнга ялат дукхагІа даккхара эшаш йола йоккхий торонашн цухха кхоачамаши долаш да.

Керттерча даькъе хьажкІаш я вай ювцараш, йоах Д. С. Полянске. Из культура дІаювш дола латташ укх тІехьхьарча шерашка кІезиг-духха дукхагІа хиннад Къилбаседа Кавказе. Цхьабакъда, кхачийта лаьрхІа ялаташ дІадувш дола лаьтташ лоадама хувца ца луш дисад. Цул совнагІа, ялатийна лаьрхІа хьажкІаш дІаювш дола лаьтташ кІезигденнад Ростовски областе, Нохч-ГІалгІайн Дагестанскин автономни республикашка. Юкъера лаьрхІача ялатийна йоахаш йолча хьажкІий хьувкъам геттара лоха ба. Цунах хетта цІераш йоах цо Ставропольски края, Дагестански автономни республика, Ростовски областа.

Доклада тІа белгалду, хьажкІа хьувкъамаш лоха хилара дола керттера бахьан йоаггІача тайпара цу культура терко ца яр долга. Дуккхана колхозашкеи совхозашкеи йоакхо еш дац уж дІайийна лаьтташ, массаза а лерттІа къестабац хьажкІаш делае ховш бола нах, царна из болх лехилга вІаштІехьдаьккхадац, хьажкІаш дІайийна яьннаечул тІехьагІа механизированни звенош духхагІча хана йох, хьалха латтача боахамий опытах пайда во эц.

Цунца цхьана нов. Полянске белгалдоаккх, Къилбаседа Кавказа районашка хьажкІаш кхеяра йоккхий торонашн йолга дикагІа долча боахамий практикон хьалха латтарашеи къаьста хьахьокхаш хилар. Цо цІи йоаккх 928 тектар долча лаьттара хІара гектара тІара 49 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача Краснодарски края Усть-Лабински районерча «Кубань» яхача колхоза РСФСР Лакхехьарча Совета депутат йолча звеньеваяс В. Е. Коробкос (Азовски района XX-гІча партсъезда цІерах йола колхоз) Ростовски областе итт гектар долча хий дехкача лаьтта кІара гектара тІара 104 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхай. Къилбаседа-Хіирий АССР Сталина цІерахча колхоза звеньевойс нов. Албегова 37 гектар долча лаьтта хІара гектара тІара 137 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхай. Уж санна долча дикача балхаша тешал ду, йоах докладчика, гІулакх дукха дезаш леладеш хилча, къахьегам дукха безаш хилча, хьинар совдаьккхача доккхий толамаш даха а хІара боахаме, хІара районе долаш дола доккхийча кхоачамех дикагІча тайпара пайда эца а йиш хилара.

Къилбаседа Кавказе хьажкІаш дукхагІа яхара хьалха латта йоагІаш я Краснодарски край, йоах Д. С. Полянске. Хьалхе а дьча лоархІамех, укх шера ялата лаьрхІа 400—450 эзар гектар дІае а гектара тІара 55—60 центнер яккха а еза Кубанерча колхозашеи совхозашеи. 150 миллион пунтал кІезигагІа йоацаш ялата лаьрхІа хьажкІаш яха йиш я края, царех 70—80 миллион пунт паччахьалкхенга йохкарг а йолаш, юхейисараш хьайбашта а фуна а ютаргІолаш.

Къилбаседа Кавказа зона ерригача колхозашеи совхозашеи кІезигагІа йийча а 1,5 миллион гектарага кхоачаш хьажкІаш дІае йиш я, 350—400 миллион пунтага кхоачаш валови ялат даккха йиш я, вешта аьлча из а вож а 1960 шера хиннаечул шоззеи ахаззеи, кхьметтел кхозза дукхагІа лакхце йиш я. Къаьстта аьлча, Ставропольски края 400 эзар гектарага кхоачаш ялата лаьрхІа хьажкІаш дІае а 100 миллион пунтага кхоачаш валови ялат даккха а йиш я.

Ялат дукхагІа даккхара гІулакха юкъе керттерадар да лаьттах дикагІа пайда эцилга, ялат чІоагІа хьувкъилга укх шеррехьа а Іалашделга, яхаш белгалдоах нов. Полянске. Овлан тІара эргаяккха еза оахача лаьттай структура, кхетамца оттаде деза эггара а пайданегІа йола культураш мел а малагІча моттиге а дІаювргья, уж культураш яхара мамогга дукхагІа теркам тІабахийта беза.

Цунца дувзаденна доклада тІа белгалдоаккх, Къилбаседа Кавказа ерригача зоне оахача лаьттай хІанз йола структура кхоачам ца беш хилар. ДІаювча ерригача культурех хІанз 55 процент ялато, царех 13 процент гаргга хьажкІаша, 32 процент совгІа доакъарий культураша лоац. ХІаьта дикагІа долча боахамашка ялата лаьрхІа дІаювча хьажкІаша 35—40 процент лоац ялат дІадувча лаьттах. Иштта йолча структурах йиш хуг валови лаьрхІа ялат дукхагІа даккха, доходаш чІоагІа лакхъе, ерригa экономика чІоагІъе. Ростовски областа а иштта йиш я 400 эзар гектарага кхоачаш даккха хуш шерде а 75—80 миллион пунтага кхоачаш ялата лаьрхІа хьажкІаш яха а. Кабардино-Балкаре, Къилбаседа-Хіирий, Нохч-ГІалгІай, Дагестански автономни республикай хІаране 45—50 эзар гектарага кхоачаш ялата лаьрхІа хьажкІаш дІае мел эша торонаш я.

Вай дицдалийта йиш яц, белгалдоаккх нов. Полянске, эггара хьалха кІа а долаш, ка бола ялаташ дахара Къилбаседа Кавказа районаша лоаца дакъа Іалаьмате доккха хилар. Къилбаседа Кавказе хІанз укх сахьате кІа геттара кІезига хьувкъ, чудахьаш дола кІа сов а ца доалаш, кІезиглуш а да.

ХІаьта а, Къилбаседа Кавказа дикагІа йолча колхозашеи совхозашеи шерра-шера дика хьувкъаду гурахь дув ялаташ. Лаьтташ цхьатарра доллашехь а, хьалаш цхьатарра доллашехь а, техника совгІа-эшашагІа йоацаш, цхьатарра йоллашехь а, йоах оратора, ялатий йоаккхо еш болча нахал, из гІулажх тесса леладеча наха 3—4-зза кІезигагІа хьувкъамаш доахилга ла йиш йолаш дац.

Валови ялат дукхагІа даккхара керттера никъ ба лаьттанцарча балхий культура тоаелген ялаташ дикагІа хьувкъийталген. Гурахьа дув ялаташ гектара тІара 3—4 центнер сов даьккхача. (ХІаьта гІулакх дика вІаштІехьдаьккхача из де хала а дац) Къилбаседа Кавказе 75—100 миллион пунт дукхагІа даккха йиш хургья гурахь дувш дола кІан мукхи.

Къилбаседа Кавказа районашка фийг бола ялаташ а кхьйола культураш а дукхагІа яхара хиш дехкача лаьттай лоархІам белгалбоаккх доклада тІа. ХІанз лоадама хІама ца эшшаш 770 эзар гектар долча хиш дехкача лаьтташта ворхІ шера кхы а 320 эзар гектар тІакхетаргда. Нагахьа санна царех нийса пайда эце, цу лаьтташ тІара колхозашеи совхозашеи хІанз укх сахьате доаккхачул 3—4-зза дукхагІа ялат даккха йиш хургья. Хиш дехкача лаьтташ тІа порядок оттае мара езац.

Ирригаце доккхий балхаш чакхдахарца дийзза, йоах дІахо доклада тІа, къаьстта дегІадоагІаргда дуга дІадувлга. Къилбаседа Кавказе цу гІулакха маэшшара дика хьалаш да. Къилбаседа Кавказа колхозашеи совхозашеи доаккхаш дола дуга 40—50 миллион пунтага дІакхоачаде деза ворхІ шу чакхдоаллаш.

ХІанз вай зоне, йоах Д. С. Полянске, сихбенна кийчо еш ба бІаьсти ялаташ дІадера. ХьажкІаштеи шекара свеклаштеи дикагІа дола лаьтташ къестаду, кхашка кхо дехк, семинараш ю, звенош вІашагІъехк. Масала, Краснодарски крае цу тайпара 4.500 звено вІашагІъеллай. Из нийса а массанахьа де дезаш а гІулакх да.

Укх шера Къилбаседа Кавказерча колхозашеи совхозашеи 430—450 миллион пунт ялат паччахьалкхенга дохка а дІадала а деза—1960-ча шерарчул кхоалагІа дакъа дукхагІа хул из. Даьхенна 2 миллиард 100 миллиони — 2 миллиарди 200 миллиони пунт ялат лодда, аьнна Российски Федерацена хьалхашка оттадь деккар кхоачашдара дика дакъа лацар

(ДІахододар 2-гІча оагІо тІа).

Новкъостага Климент Ефремович Ворошиловга

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитетон СССР Министрий Советон хьа дезткъа шу дизарца дІайха моаршал дойт хьога. Советски обществана шайда а беш унахцІена а волаш дуккхача шерашка хьо вахар цІенача дега чура деза тхона, тха дукха веза новкъост Климент Ефремович.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет

СССР-а Министрий Совет.

Новкъоста К. Е. Ворошилова Ленина орден ялара хьанъехьара

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указ

Новкъоста К. Е. Ворошилова дезткъа шу дизарца, Коммунистически партена, Советски паччахьалкхена цо дьаь доккхий гІулакхаш белгал а доахаш новкъоста Климент Ефремович **Ворошилова** совгІата **Ленина** орден лойла.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1961 шу, 3 февраль.

А. С. Трофимова дьаь къамаьл

Новкъостий! Колхозни совхозни производство дегІайоалаяр духьа лоаттабеча къовсама йоккха программа а лоархІаш тІаийца Нохч-ГІалгІай межкарча къахьегамхоша ССКП ЦК январски Пленума решенеш а новкъоста Никита Сергеевич Хрущева дьаь къамаьл а.

Юртбоахама производства деррнгача доажкой боарам лакхбара хьажкІий чотах ялат дукхагІа даккхара хьакъехьара керттера дош кхоачашданза дарггаш республике. Эггара хьалхагІа цу культураца овзаенна я юртбоахама производство дегІайоалаяр духьа дІахо оаха лоаттабергболча къовсамера тха еррига планаш.

ДІадахача шера ялатийна лаьрхІа 34 эзар гектара тІара хьажкІаш чуийцар республико, хІаьта хьажкІаш геттара кІезига а яьхар — гектара тІара 20,7 центнер. Цхьабакъда, новкъостий, из лоха хьувкъам моллагІча кхыча культура хьувкъамал даккхагІа ба. Хьажкіаш дІаеро торо хилийтар тха 1959 шерарчул цкъан ахаззеи дукхагІа ялат даккха, планал совгІа цхьа миллион пунт ялат паччахьалкхенна дІадала, кхоачам хиллал дІаде фу дІаоттаде, колхозникаш ялатийца Іалашбе, дикка доккха дакъа ялат фуа къоастаде.

Центральни Комитета Пленум хиннаечул тІехьагІа парте обком активаца, юрта боахаме хьалха латтарашца дага а яьнна, оаха соцам баьб ялатийна лаьрхІа хьажкІаш дІае 1961 шера 40—45 эзар гектар дика лаьтта къоастаде йиш хиларах а цу лаьттан хІара гектара тІара фуалъяьха хьажкІаш 45 центнер яккха йиш хиларах а, вешта аьлча 1960 шерарчул 2,5-зза дукхагІа фуалъяьха хьажкІаш яха йиш хиларах. (ТІоараш тох).

Селла чІоагІа хьажкІий хьувкъам лакхбара оаха дьаь лоархІамаш кхоачашце йиш йолаш долий-теш, новкъостий? Да аьнна хет тхона. Соахка хІара гектара тІара 60 центнерал совгІа йоахаш 476 гектара тІара фуалъяьха хьажкІаш яьхай 17 звенос, хІаьта 31 звенос 1050 гектар долча лаьттара — 50 центнерал совгІа йоахаш яьхай.

Массаза езъе а хестае а мегаргйолаш я кхаь шера вІаштта 20 гектар долча лаьттара хІара гектара тІара 120 центнергара 140 центнерга кхаччалца хьажкІаш йоахаш хьайоагІа «Джалка» яхача совхозера коммуниста Зармаев Абдул-Саида звено. Цу тІа а белгалдоалаш цхьа гІулажх да: 1960 шу — тІоадал этта шу лоархІаш дар, хІаьта 1959 шу—йоккъал этта, цхьабакъда, цо 1959 а 1960 а шерашка хІара гектара тІара 140 центнер йоаккхаш хьажкІаш яьхай. (ТІоараш тох).

ГІад а даха белгалдоаккх оаха, тха республике лакха хьажкІа хьувкъамаш даха ховш цхьа нов. Зармаев хинна Іеш ца хилар.

Сол хьалхагІа укхаза къамаьл дир «Октябра 40 шу» яхача совхозерча Кусиева Зайдата. Зармаєв республика цхьан миІинге ва, хІаьта Зайдат воах миІинге я. Кусиева Зайдата 32 гектар долча лаьттара хІара гектара тІара 108,5 центнер йоаккхаш фуалъяьха хьажкІаш яьхай — из республика воах миІинге да. (ТІоараш тох).

Шо дикагІа тешадара кхоалагІа масал доаладергдар аз. Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхозерча Бариева Салаудина звенос — тха республика юккъера моттиг я из — 32 гектар долча лаьттан хІара гектара тІара 86 центнер йоаккхаш хьажкІаш яьхай.

Долче, ерригача республике а доккхий хьувкъамаш даха йиш йолаш да тхо. Цхьабакъда, екъа районаш оалаш йола районаш я тха Тиркал дехьа. Белгалдоалаш да, екъача Карталински района «Октября 12 шу» яхача совхозерча Мария Александровна Елариновай звенос 18 гектар долча лаьттара 1960 шера хІара гектара тІара 52 центнер йоаккхаш хьажкІаш яьха хилар. Екъача районе да из.

Аз шоана йийцараш дуккха звенош я, цхьабакъда, соахкке а звеноша даьха ца Іеш, бригадаша а цхьадолча бІарччача боахамаша а даьхад доккхий хьувкъамаш.

Суженски районерча «Победа» яхача колхозе кхаш леладеча шоллагІча бригада бригадира нов. Петр Сергеевич Живненкос 70 гектар долча лаьттара механически обработка яьчул тІехьагІа хІара гектара тІара 70 центнер йоаккхаш фуалъяьха хьажкІаш яьхай. Цу колхозерча № 1 йолча кхаш леладеча бригада бригадира нов. М. С. Маковкина а механизированни обработка яьча лаьттара хІара гектара тІара 65 центнер йоаккхаш хьажкІаш яьхай. (ТІоараш тох). ХІаьта ерригача колхозо — колхоза председатель нов. Емельянов — 322 гектар долча лаьттара хІара гектара тІара 61,3 центнер йоаккхаш фуалъяьха хьажкІаш яьхай. (ТІоараш тох).

Тха цІенхаттара кхоачамбоацар да, дикагІа болча хьажкІаш лелаерий опыт ерригача колхозашкеи совхозашкеи чакх ца яккхар а, хІаьта иштта, парте ЦК Пленуме Никита Сергеевич Хрущева вайга нийса аьннача тайпара, чу ца эцаш тІехьа яхийтар бахьан долаш тха хьажкІаш дукха лечкъаеш хилар а.

Доккхий хьувкъамаш доахаш болча хьалха латтарий опыт ерригача республике чакхъяккха мегадац тхона. Цхьабакъда, къаьстта ший тайпара къайле йолаш хІама дац тха хьалха латтарашца толамаш доахилга, из да из культура дукха езаш, цун йоаккхо еш хьалкхеелга.

Новкъостий, хІанз хьажкІаш лелаю звенош вІашагІйохкара болх беш я тха парте райкомаш, колхозийн совхозийн юхьхьанца партийни организацеш. Бригадаш, звенош вІашагІъехк хьажкІаш дика кхер ховш болча болхлоех. Декхар оттадьд комсомольнаш, кагирхой дукхагІа юкъебахийта, механизированни звенош вІашагІйохкара керттера низ тІабахийта.

Тха шоллагІа дола декхар да хьайбай продукташца республикера къахьегамхой Іалашбелга. Республика юкъарча фонде отчисленеш геттара кІезига ю оаха. Из башхало йолаш да тха гІулакхаш. Нагахьа санна берригача межкара нах пхе шера 18 миллион саг, 9—10 процентага кхоачаш, дукхагІа хиннабале, тха республике 259 эзар саг тІакхийттав, е 46 процент дукхагІа хиннаб. Цукха нохчийн гІалгІайн цІабаьккаб. ХІаьта городе баха нах а цу шерашка 21 процент дукхагІа хиннаб.

Нагахьа санна алапе фондага хьежача, из 47 миллион сом дукхагІа хиннай, пенсеш 20 миллион сом дукхагІа тел жердача ачханца лаьрхІача. Цу деррнгача хІамаша дукхагІа хьаштхилийтад продовольственни товараш, къаьстта дулх, шура, даьтта.

Фу дударгда тхога укх шера? Тхоай торонашка а хьежа оаха лаьрхІад укх шера 1960 шерарчул дулх 30 процент дукхагІа даккха, фуаш 23 процент дукхагІа гулде, шура 18 процент дукхагІа яккха. Цо новкъостал дергда тхона республикера къахьегамхой хьайбай продукташца кІезиг-дукха дикагІа Іалашбара.

Цхьабакъда, цу даькъе кхы а боккха болх бе безарпба тха. Республика боахам юхаметтаоттабеш хинна ха чакхъяьннарг лоархІ оаха, новкъостий. Нагахьа санна укх тІехьарча шин-кхаь шера хьайбай боахамера кадраш дукха хувцалуш хинняяле а, нах тІаухаш а дІаухаш а хиларца дувзаденна дикагІа бола болхлой харжа вІаштІехьдаьннадеце а, хІанз совхозий, колхозий хьайбаш леладу бригадаш массаза а болх бергболаш йолча кадраех вІашагІъехка яьннай. Царна юкъе хІанзале хьалкхийнаб хьайбаш дика леладе ховш бола болхлой, тха хьалха латтараш. Цар доахача толамаша хьахьокх, юртбоахама производство дегІайоалаяра Іалаьмате йоккхий торонаш хилар.

«Красноармейский» совхоза доярка йолча Арсемикова Марета ше балха ена шоллагІа шу мара доацдашехьа а 1960 шера шийгарча группадарча хІара Іаттагара 4406 килограмм шура яккхай. Из доярка фермера дІагІоргьяц. Уж тайпа болхлой кІезига бац. Е хьаэцаргва вай жа леладеча Шелковской совхозера воккхагІа вола жа Іу Наурды Эсмухамбетов. Цунгарча хІара 100 жийгара 136 Іаьхар хиннаб, хІара устагІан тІера 7 килограмм тха даьккхад цо. Е. Мария Афанасьевна Наумова — Грозненски совхозера свинарка — цо дукха хьакхарч кхаьбай, продукци яккхарга дІабода мах лохбаьб.

Шура дукхагІа яккхар духьа, детта доахан дукхагІа хилийта лаьрхІад оаха. Юкъарча хьайбашта юкъе 25 процентал кІезигагІа доацаш детта доахан хулийтаргда оаха укх шера. Из де йиш йолаш духхьашха дахка доахан а шинараш а долаш да тха.

Дулх даккхара бола боккха кхоачам ба дуккха доахан доажаде йиш йола лоаман дьаьГенаш хилар. Уж тайпа дьаьГенаш 200 эзар гектар хилла я. Из я тха лоадама пайда ца эцаш улла целина. Соахка денз мара бокъонца пайда эца болабаьбац царех. Республикерча колхозашеи совхозашеи 30 эзар бежан доажадьд цига соахка, хІаьта цхьан сезонах (3—3,5 бетта) юкъера лаьрхІача цхьан бежана 80—100 килограмм дулх тІакхийтар кхы совнагІа ца кхоабаш.

Лоаман дьаьГенаш дика я цига горий ца хиларах, йовхал ца хиларах, доаханга дика хьал да цига. ХІанз лоам чу никъ буллаш да тхо. Цу гІулакха тхона новкъостал дергда аьннаг РСФСР Министрий Совето. Д. С. Полянске аьлар лоаман дьаьГенашта тІабода никъ билла новкъостал дергда, аьнна. Іа тхоашта дьаь хьехар чакхдоаккхарга оаха, Никита Сергеевич — цигта, лоамашка доадергда оаха доахан. ДІа-юха лела мясокомбинаташ тІа а кхувлаш доадайтаргда оаха доахан.

Лоаман дьаьГенаш караерзаярца хьажкІаши шекар доаккха свеклаи дІаера цукха лаьтта мукъадоаккхаргда оаха. Укх шера духхьашха 9 эзар гектара тІа дІаюв оаха шекар доаккха свекла. ХІара гектара тІара 200 центнер шекар доаккха свекла яккха лерхІ оаха.

Новкъостий, ССКП ЦК январски Пленума решенеш чІоаттІа хьинар айдаларца тІа а йийца, Нохч-ГІалгІай мехкарча къахьегамхоша дош лу вай парте Центральни Комитетаи новкъоста Н. С. Хрущевнеи Пленумо оттадь декхараш кхоачашдара шоай деррнга низаш тІадохийтаргхиларах а укх шера юртбоахама продукташ дикка совйоахаргхиларах а. (ТІоараш тох).

Д. С. Полянске докладах дIахододар

хургда цох, белгалдоакkх докладчико. Къилбаседа Кавказа зоне еш йола паччахьалкхен закупкаш 500 миллион пунтага дIакхоачае лерхIаш я перспектива.

Хьайбай боахам дегIабоалабара даькъера цIенхаштта дола кхоачамбоацараши динза дисараши цIендаь довзийт докладчико. Къилбаседа Кавказерча дуккхача колхозийн совхозийн кулгалхоша, партийни, советски, юртбоахама органаша, шоашта лакхара декхараш тIа а ийца, уж кхоачашдара тIехьа денна къовсам лоаттабелга Iалашданзар, хьайбаш леладерашта юкъе яхь йоаржаянзар, мела лелабир хьайбаш дебадареи долаш дараш тIера ца далийтареи болх, во вIаштIехьдаькkхар хьайбаш леладареи кхабареи гIулакх. Алхха из бахьан долаш соахка Къилбаседа Кавказа зоне цхьанна даькъе а кхоачашъянзар паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план. Мехкага дIа ца кхоачаш дисар 58 эзар тонн дулх, 190 эзар тонн шура, 26 миллион фуъ, 22 эзар центнер тха. Ставрополе, Кубане, Ростовски областе кIезигденнад доакkхаш дола дулх.

Дулх кIезигагIа даккхара кхыча бахьаний а цIераш йоах докладчико. Хьайбаш дорстадара гIулакх во вIаштIехьдаькkха хиннад, цудухьа юккъера лаьрхIача 270 килограмм мара ца хулаш дола дохан дIатийннад Къилбаседа Кавказа боахамаша.

Юкъара хьайбаш дегIадоагIилга юхадетт дукха доахан Iахар дусаш хиларо, из бахьан долаш 150 эзар Iаса ца деш дисад зоне. Хьакхий дулхи оалхазарий дулхи даккхара еш йола терко а мелъялийтай. Концентрированни доакъар тоъац, яхаш, бахьанаш а доахаш, хьакхий боахам сов ца балийтареи оалхазараш кIезигдареи нькъ тIа баьннаб дуккхача боахамий кулгалхой. Цхьабакъда, дарегIарча мошача доакъарах, шекара свеклах, люцерна аьлах нийса пайдаийначеи концентратий кхомбаьчеи моттигашка хьакхарч кIезиг а ца луш йийбай.

ДикагIа йолча опытах шерра пайда эца а сихха хьалкхувш долча хьайбай лоархIам ца белга хоадам боллаш дIадаккха а, укх шерре а хьакхий дулхи оалхазарий дулхи дуккха а дукхагIа даккха а деза, йоах нов. Полянске. Дуккха а боабашкаш йолаяра башха дика хьокхам беннаб Краснодарски краерча Каневски районо, цхьабакъда, из опыт хIанз а дукха дIа-м яьржаяц. Оалхазарий боахама лоархIам ца белга дIадаккханза дарг ца хилар белгал а даьккха, дукхагIа боабашкаш, гIажаш, котамаш, москалаш йолаяра боахамий кулгалхой тIахьех докладчико.

Кхы кIезигагIа лоархIам боацаш гIулакх да, йоах Д. С. Полянске, сихха дукхагIа шура йоаккхилга а. TIехь-тIехьа дукхагIа эш мехка шурий продукташ, цхьабакъда, дуккхача колхозашен совхозашен, цу даькъе Къилбаседа Кавказера яраша а, бокъонца ца леладеш тесса дитад шурий гIулакх. Дагестанагара дIаийккхача, ерригача районашка а кIезигьеннай йоаккхаш йола шура. Юкъарча хьайбашта кхоачам хиллад доакъар ца хиларах, шурий-товарни фермай балха кIезигагIа йоакхо ярах, дояркай материальни хьаштхургдола гIулакхаш ца леладарах хиннад из эггара хьалха.

Цудухьа фермашкара цхьабараш дIабувл, кердабараш тIаух. Соахка Кубанен, Донен, Ставропольски краен лоадама хIама ца эшшаш 40 процент дояркаш хувцабеннаб.

Эшаш дола культурно-бытовой хьалаш царна хьадарца а цар материальни безам боргбола гIулакхаш чакхдахарца а хьайбаш леладерий кадраш чIоагIъярца цхьана динза даргдоацаш лоархI докладчика дукхагIа шура яккхараш доахан сихагIа degIадоаладараш тIехьа шерагIа социалистически яхь йоаржаелга.

ХьаьнагIа шура йола доахан кхедара академика Т. Д. Лысенко хьехам хьаэцилга могаду цо.

Къилбаседен Кавказе хIанз йолаш я гIулакхаш сихха тоаде, доахан дебаде, цар продуктивность дукхагIа хилийта эшаш йола ерригa торонаш. Укхаза кхозза дукхагIа кийчдаь моша доакъар да, шийна юкъе дика хьажкIий силос а йолаш, тоъал йоли чаи да, цукхагIа пайда эца йиш я кхачан промышленностерча маьхерча отходех.

Дlахо нов. Полянске совещане дакъа лоацарий теркам тIаберзабу диткъа тха дола жа дебадара йолча йоккхача торонашта. Вайна махарра, дукхагIа диткъа тха луш я Къилбаседен Кавказа районаш, хIаьта а, жан царгара доаккха тхан укх тIехьарча шера дикка лохденнад. 1959 шерарчарел 15 процент кIизигагIа хиннад Іоахарий. Хьалха хиннараш миссел Іоахарий хиннадаларе, колхозашкеи совхозашкеи шоаш кхедьрел совгIа 750—800 эзар къона устагIа кхебе йиш хургьяр. Уж кIаддиса гIулакхаш тоадара чехкагIа производствана юкъейоалае еза Малашенко, Снеговой, Харченко, Леонов, иштта кхыбараш санна болча дикача мастерий опыт. Социалистически Къахьегама Турпала И. Н. Малашенко бригадо соахка кхоъ жа Іул леладора, хIара 100 жийна тIехьа 120 Іаьхар кхебир, хIара боккхача устагIана тIера 7,5 килограмм тха а даькkхар. Иштта лакхбе беза хьайбаш дебадарах, дойтарах, доадарах бола боахамий кулгалхой бехкокхам.

Хьайбай боахам degIабоалабара эшаш дола керттера гIулакх шортта доакъар Іалашдар да, дукхагIа долча даькъе хьажкIаш а йолаш, йоах докладчика. Цунца цхьана хIара боахаме доакъарийна лаьрхIа шекар доаккха свекла а кхее еза. Из культура кхеяра йоккха опыт Іоаяьй Къилбаседен Кавказе; цох шерра пайда эца беза. Доакъар дукхагIа хилийта дIае еза люцерна, соя, вика, кхыйола экономически пайданера культураш. Хlара боахаме хадданз хургIолаш моша конвейери 1—1,5 шера эшачул кIезигагIа хургIоацаш доакъара страховой фондаш вIаштIехьъяха еза.

Укх шера, йоах Д. С. Полянске, Къилбаседен Кавказа боахамаш декхарийла да лоархIамболлаш хьайбаш дебаде, паччахьалкхенга 770 эзар тонн дулх дохка,— 1960 шера цехкачул дукха хIама ца эшшаш 150 эзар тонн дукхагIа, шура—ши милион хиллал тонн, е соахка яьккхачул 230 эзар тонн дукхагIа, лоархIамболлаш лакхде деза тха даккхари, фуаш гулдари, царна закупкаш яри. Уж декхараш дизза кхоачашдулургдолаш да. ГIулакхаш ларттIа вIаштIехьдоахе, уж кхоачашдулург а да, кхоачашде а деза.

Бокъонца болча мастерий, лаьттанцарча балхашкеи хьайбай боахамеи керда, боккхача пайданера гIулакхаш дIадоладаьрий йоккха арми я Къилбаседен Кавказерча колхозашкеи совхозашкеи. Берригача юрта боахама кхахьегамхошта йола маяк я цар опыт. Доал деш бола болхлой декхарийла ба цу наьха говзал Іомае, колхозникаштеи болхлоштеи ларттIа къахьегам вIаштIехьбаккха новкъостал де, уж хьалха латтараш санна хилийтарг мел эшар де. Духхьал цу гIулакхо хьахьокхаргда кулгалхочун балха мах, цунна Іилмана карагIдаьннарехи дикагIа йолча методехи пайда эца хар.

Колхозийн совхозийн боахамаш degIадахкара Іалаьмате боккха лоархIам болаш ба специалисташ. Хьаэттай, йоах нов. Полянске, балхех ца кхеташ а юрта боахам столовешка гIолла мара ца бовзаш а бола нах специалистий моттигашка цIаувттабар дIадаккха деза ха. Агрономаш, зоотехникаш, инженераш декхарийла ба шоай знанехи опытахи махулла дукхагIа пайда эца. Хьинар дола, инициативни гIулакх дика довзаш, юрта боахам хадданза лакхлургболча новкъа къахьегамхой дIакхувла ховргдола нах общественни производства ерригача участкашка хилийта гIерта деза. Кулгалдеча гIулакхашкара дIабаха беза цIена бсаца нах, очковтирателаш, дердайнараш, комбинатораш.

Партеи правительствеи доккхий гIулакхаш ду юрта боахама тIа-тIа а дукхагIа новкъостал деш. Мехка чухь шортта юртбоахама продукташ хилийтара тIехьа толамца къовсам лоаттабе йиш йолаш да вай хIанз. Касттача хана уж шортта хилийтар вай сийлен декхар а да. йоах нов. Полянске.

Ше іоххера йистевоалаш нов. Полянске дувц СССП ЦК-а январски Пленума решенеша юрта боахама болхлой политически хьакъехьа а кхахьегама тIехь а чIоагIа дог айдаь хиларах. Къилбаседа Кавказа колхозникаша, совхозий болхлоша, юрта боахама Іилмахоша, специалисташа шоашта парте хьалхашка оттаЛаь декхараш толамца кхоачашдергхиларах чIоагIа теш со, аьлар цо.

* * *

Докладах лаьца пренеех чIоагIа къамаьлаш дир. Къамаьл даьраша чIоагIа теркам тIабахийтар ялат дукхагIа даккхара.

Газли-Каган яха газопровод

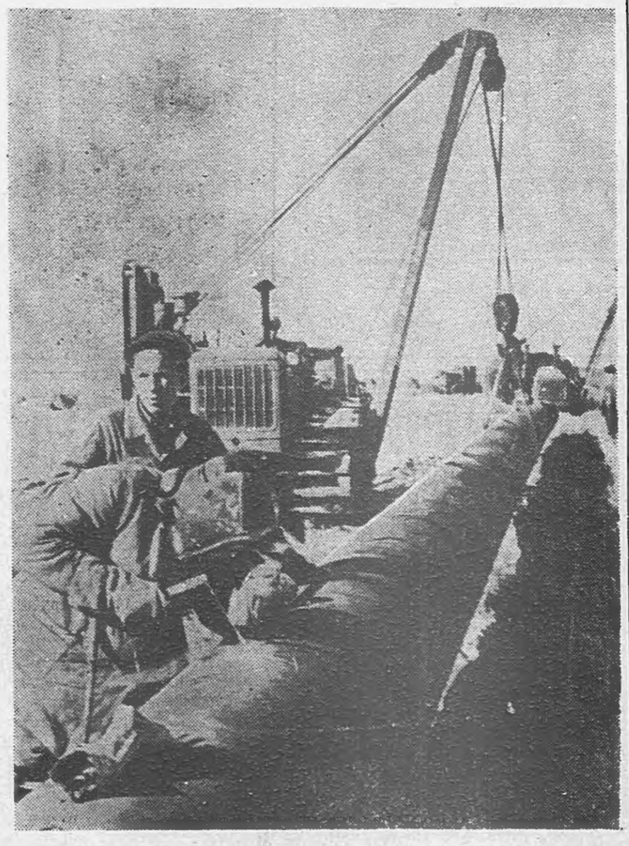

Бухарски область. Газли-Каган яха газопровод йилла йолаяьй Бухара яхача городера. Цу 110 километр йолча «сийнача» доагама магистралах трасса чакхъяргья Кзыл-Куме гIолла. Каган яхача районе из дIакхетаргья хIанз болх беш йолча Джаркак—Бухара—Самарканд — Ташкент яхача газопроводах, хIаьта керттера дакъа а хургда цох. Джаркак — Караулбазар—Сарыташски моттигашкарча промысласа телачул 1 миллион гартта кубически метр дукхагIа Іалама газ тергья цо Ташкента хIара шера.

Из гIишло хьалъеча керттера балхаш леладеча № 9 йолча специализированни коллективо СССП XXII съезда сийна социалистически яхье а яьнна,лаьрхIачул шозза сихагIа хьалъе а цIхьоалагIча майта кхачалехьа йистеккха а лаьрхIад из газопровод.

Сурта тIа: Газли-Каган яхача газопровода трассе турбашта сварка еш латт.

В. Нудлера сурт. **ТАСС фотохроника.**

* *

Кхачан продукташ шортта хилийтара

Республикерча къахьегамхошта эшаш цола кхачан товараш мамотта дикагIа хулийтилга дег тIа а лоаттадеш кхахьегаш ба кхачан товарий промышленноста Министерстве чуйоагIача предприятешкара болхлой, СССП XXII съезда сийленца накъа баха кийчлуча укх деношка. Хlанз болх беш йолча предприятей коллективаша дика къахьегарал совгIа, керда предприятеш хьае еза а я тIулакх маэшша тоадара.

Укх шера шоллагIча квартале хьаяь а яьнна ший болх дIаболабергба Гудермесерча маькх еча заводо. Дийнахь-бус 30 тонн маьхи булкаши арахеца низ кхоачаш хургья из завод. Шу чакхдоаллаш маьхх ю завод йистеяргья городе Грозне. Кондитерски цех а хургья цу заводе, дийнахь-бус 45 тонн продукци ара а хецаш. Хlаране 30 тонн маьхх арахеца низ кхоачаш йола заводаш укх шера хьалъе йолалургья Колхозное яхача юртеи Наьсареи.

Эргаяьккха тоаеш латт Грознера йий доаккхаш йола завод. Из болх йистебаьлча 1 миллион декалитр йий даккха торо йолаш хургья из завод. Дlахо а эргаяьккха тоаергья Самашкински сомий-консервай завод. 3 миллион консервай банка шера арахецаш хургья из. Курчалой яхача юрта хьалъеш латт шера 100 тонн экстракти 200 тонн бокъабаь сомаши лургболаш йола соко-констратнии сомаш бокъабуи завод. Йоккхача АтагIа райпищекомбината хьалъергйолча кхачан цехаша шера 1 миллион консервай банка арахецаргья, цуккха а дукхагIа продукци лургйолаш эргаяьккха тоаергья Гудермесера райпищекомбинат.

ХьатIадоагIача шера Ножай-Юрта юлларгйолча райпищекомбинато 100 тонн бIарий тIомараши 500 тонн бокъабаь сомаши тергба шерра-шера. Иштта кхы дуккха а я укх гарттарча шерашка вай республике хьалъе лаьрхIа кхачан предприятеш.

Уж йоккхий а дика а планаш кхоачашъяра къаьстта хьинаре дакъа лаца деза гIишлош хьалъеча организацеша. дIадахача шера из болх лецара лелабаьб, масала «Чечинстрой» треста. Гудермесе маьхх ю завод хьалъяра хьахийца хиннача 1 миллиони 800 эзари сомах 1960-ча шера 1 миллиони 200 эзари сом мара дIадахийтанзар, Грозне № 4 йола маьхх ю завод хьалъяра хьахийца хиннача 2 миллиони 200 эзари сомах цхьа миллион сом совгIа мара дIадахийтадац.

Кхачан товараш деш йола керда предприятеш хьалъяра план йиззa кхоачашъе а вай къахьегамхошта маэшша кхачан товараш хулийтилга Іалашде а деза.

А. ШИХАНОВ.

Коммунистически завод яха цIи яккхара

Съезда сийна «Старогрознефть» НПУ мехкдаьттахоша дIадоладаь гIулакх хьал а лаьца, коммунистически къахьегама завод яха сийлен цIи яккхара керда социалистически декхараш тIаийцад Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода къахьегамхоша. Цар лаьрхIад 1961 ш. валови продукци арахецара план ханал 10 ди хьалха кхоачашъе, планал совгIа бIаьш тоннаш парафин, кокс, битум, тайп-тайпара даьтташ арахеца, къахьегама овсарле планах лаьрхIачул 4 процент лакхъе, продукци яккхарга дIабода мах лохбе, бIаьш тоннаш мехкдаьтта продукташ ца йойташ лорае, махулла цукхагIа пар, доагам, электроэнерги, реагенташ кхое. Установкаша ремонт ца еш дукхагIа болх бертболаш керда организационно-технически гIулакхаш балха юкъедоаладергда, производствера технологи эргайоаккхаргья, 120 эзар сома пайда лургбола рационализаторски предложенеш балха юкъейоалаертья, иштта кхы гIулакхаш цергда. Цул совгIа институташка, техникумашка, сайрийнарча школашка заочно деша 250 болхло юкъеозаргва, 45 болхлочунга шоллагIа балха говзал Іомаяйтаргья.

Хlанз коммунистически къахьегама завод яха цIи яккхара тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара чIоаттIа къахьегаш ба мехкдаьттахой.

СССП XXII съезда сийна керда социалистически декхараш тIаийду коммунистически къахьегама установкай коллективаша. Масала М. Абасалиеви Р. Нетросови начальникаш болча №№ 1, 7 йолча установкай коллективаша 1960 шера технологически установкай Ерригсоюзни яхье дика толамаш даьхад. Цадахача шера къаьстта дика толамаш даьхад № 1 йолча установка коллективо. Ремонт ца еш 635 деннеи буси болх баьб установка, планал совгIа миллионий сомий маьха валови продукци ара а хецаш, хIаьта ярех бIаьш эзараш сомаш а кходаьд. Хlанз ремонт ца еш установкага кхы а цукхагIа болх байта лерхI цо.

Доккхий декхараш тIаийцад укх шера завода № 7 йолча установка коллективо а. Цо лаьрхIад продукци арахецара йола паччахьалкхен план 5 декабре кхачалехьа кхоачашъе а планал совгIа бIаьш тоннаш дика парафин кийчъе а.

СССП XXII съезда совгIата лаьрхIа валови продукци дукхагIа арахецаргйолаш рационализаторски предложенеш телараи къахьегама овсарле лакхъяраи болхлой грушаш вIашагIтоха лаьрхIад завода инженерно-технически болхлоша.

Съезда сийна тIаийца декхараш кхоачашдара а шера план ханал хьалха кхоачашъяра а чуийнна къахьегаш ба хIанз завода мехкдаьттахой.

М. МИРОНОВ,
Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода керттерча инженера заместитель.

Моттигерча Советашка деча хоржамашта кийчдалар

Беседаш яра йола темаш

1. Коммунизм хьалъеча доахача кердача толамашца накъа гIоргда вай парте XXII-гIча съезда.
2. СССП ЦК 1961 шерарча январски Пленума решенеш—юртбоахама производства ерригa доакъош кхы а чIоаттIа degIадоладара программа.
3. СССР Лакхехьарча Совета ялхлагIча сессеи РСФСР Лакхехьарча Совета лхелагIча сессеи итогаш.
4. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIча сессе итогаш.
5. Деррига низаш — 1961 шера семилетка кхоалагIча шера халкъа боахам degIабоалабара йола план толаме кхоачаш а тIехкхоачаш а яр цухьа лоаттабеча къовсама.
6. СССР Конституци — котъяьннача социализма Конституци.
7. Советски хоржамий система—дунен тIа эггара демократическегIа яр я.
8. Буржуазни демократи — бIаьхийчарна йола ялсамале, эксплуатацена кIаллаттарашта, къечарна йола боанг а Іехам а ба.
9. СССР Конституце советски гражданашта тешшаме луш йола бокъонаш малагIаш я, цо царна тIадохка декхараш малагIаш ца.
10. Мишта вIашагIъелла а мишта болх беш а я Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьара Совет.
11. Советски депутат — халкъа Іу.
12. ВорхI шера плана декхараш кхоачашдар цухьа лоаттабеча къовсамера моттигерча Советий организаторски лоархIам.
13. Советски Іаьдал — бокъонца дола халкъа Іаьдал.
14. Буржуазни паччахьалкхе—монополеша аьннар деш дола герз.
15. СССР-е къахьегам — сийлен, денала, турпален гIулакх.
16. Советски Іаьдало кхалсага фу деннад а Нохч-ГIалгIай мехкарча кхалнаха шоай бокъонех пайда мишта эца беза а.
17. Социалистически демократи буржуазни цемократел толаш хилар.
18. Социалистически юрта боахам чIоаттIа degIабоагIаргбола хьалаш оттадерца вай.
19. БIаьсти кхашка це дезача балхашта дика кийчдаларца 1961 шера социалистически юрта боахам чIоаттIа degIабоагIаргбола хьалаш оттадерца вай.
20. Массане а цIендаь герз дIадаккхар — халкъаша чIоаттIа дIадехар, ха хьатIакхаьча исторически динза даргдоацар.
21. Советски Союз — машара а халкъий доттагIлен а чIоагIале.
22. Дунен социалистически системах адамий общество degIаяра керттера фактор хулаш латт.
23. СССР-е шерра коммунизм хьалъеча хана белгалдола гIулакхаш.
24. Интернационализми патриотизми цхьана тарьергйолча уйлаца къахьегамхой хьалкхебар, буржуазни национализмахи шовинизмахи юхедисача гIулакхашта духьала лоаттабу къовсам.
25. ЦIенъенна хIалак хинна дIа ца яла йиш яц колониализм.
26. Деррига межкашкара коммунисташ машар, демократи, социализм бахьан долаш къовсам лоаттаберий хьалха латта отряд я.
27. Американски империализм дунен реакце керттера чIоагIале а деррига дунен тIарча халкъий моастагIа а я.
28. Советски Эскар, авиаци, флот кердача тайпара дола тIема низаш ца.
29. ЛакхагIа айергья вай коммунистически къахьегама коллективаши ударникаши яха цIи яккхар духьа лоаттабеча къовсама байракх.

ССКП Нохч-ГIалгIай обкомеи Грозненски горкомеи политически просвещене цIа.

ДикагIа йолча опытах пайда а эцаш

ССКП Нохч-ГIалгIай обкомеи Грозненски горкомеи политически просвещене цIагIа болх беш я философе дешашта йола методически совет. Цун членаш ба философски Іилмай кандидаташ нн. Дулерайн, Степанов, институтий хьехархой, Іилман болхлой. Шн бут мара бац из вIашагIъелла. Цу лоацача хана цоккха новкъостал даьд цо республикерча политпросвещене системана. Укх шера январь бетта совета членаша массехк методически хьехамаш кийчдаьд марксиздан ленинизмах кружокаштеи семинараштеи. Нов. Варавинас хьехам язбаьб «Философский материализм» яхача темах, «Материалистически диалектика» яха тема кийчъяьй н. Тишина.

Методически совета членаша планаш кийчъяьй дуккхача темашта: «Социализмагара коммунизмага довлар», «Философски материализм», «Марксизмои ленинизмои паччахьалкхе хьахиларахи цун чулоацамахи бу хьехам», «Марксизмои ленинизмои ды хьабаларахи цун реакционни чулоацамахи бу хьехам», иштта кхыдараш.

Методически совето яз а яь кийчъе лаьрхIад укх тайпарча темаех йола методически лекцеш: «Атеизма кружокийн семинароки группайн балха опытах», «Мишта тоаергья атеиста кабинет», «Дынах тешарашта беча индивидуальни балха методика», иштта кхыяраш.

Агитатораштеи пропагандисташтеи долча новкъостала кийчъю НохчГIалгIай мехкарча дына сектай балхех а кхалнаха юкъе еча Іилман-атеистически пропаганда специафиках а йола материалаш.

Методически совета членаш нн. Рябов, Дулерайн, Степанов, Осадчий, Вильный, иштта кхыбараш 1960 шера Москве хиннача коммунистически болхлойн партей викалий Совещане материалех йола лекцеш кийчъеш ба.

Боккхача лоархIамера дешаш дувц методически совето ший заседанешка. Укх деношка хиннача заседане цийцар укх тайпара дешаш: «Коммунистически хьехамца нах хьалкхебарах йолча марксистско-ленински теоре дешаш дувцача семинарски группай пропагандистий семинараштa доал дарах йола Шелковскойн Веденски районашкара опыт», «Сунженски районерча дынах тешарашта беча индивидуальни балха опыт», «Октябрьскии Шалинскии районашкарча атеистий кабинетий балха опыт», иштта кхыдараш.

Совета заседане къаьстта дукхагIа теркам тIабохийташ йийцар коммунистически хьехамца нах хьалкхебарах долча марксистско - ленински теоре дешаш Іомадеча Шелковской районерча семинарски группай балха опыт. Цу семинарски группашка дешаш 146 хьехархо ва, шоашта юкъе 23 коммунисти 39 комсомолеци волаш. Шелковская яхача станице вIашагIъелла я іохьерча школашкарча хьехархошта йола ши семинар.

Коммунистически къахьегамца нах хьалкхебарах йолча марксистско-ленински теоре дешаш Іомадеча семинарий пропагандисташта йола семинар я районе дика болх беш. Ер дешара шу доладеннача хана цензукх тайпара дешаш дувцаш занятеш яьй семинаре: «Социалистически декхараш кхоачашдарахи 1960-гIа боахама шу йистедоалаш де дезараши», «Коммунистически хьехамца нах хьалкхебар коммунизм хьалъяра цхьа дакъа да», «Советски патриотизман пролетарски интернационализман уйлаца нах хьалкхебар», «Дешара гIулакх производствана гаргаозар коммунистически хьехамца нах хьалкхебара дорхIамера принцип я», иштта кхыяраш.

Семинаре эггара дукхагIа йоахо ю дешара гIулакх вахарца бувзам болаш леладарах дола дешаш Іомадара. Пропагандисташта хIара беттбетта дIайовзийт районерча къахьегамхоша лаьца социалистически яхьа итогаш. Хlаьта цар шоашка йоагIача арглах школашкарча хьехархошта а дешархошта а дIайовзийт уж. Хlанз районе хьехархоша колхозий фермашка а колхозашта юкъерча мастерскешка а кхувл деша дагIа бераш. Школашка дешархошца кастката вIашагIбетталу дикагIа бола производственникаш.

Коммунистически хьехамца нах хьалкхебарах йола тайп-тайпара лекцеш еш пропагандисташа къахьегамхошта. Укх тIехьарча йитъ бетта цар районе йийшай 212 лекци, 700 беседа яьй. Къаьстта дикагIа из болх беш ба Шелковскойн, Старо-Щедринскии, Червленскии, жа кхоабача совхозерчеи школашкара хьехархой: нн. Тихомирова, Киреев, Савин, Гориков, Хавронина, Фудер, Айденцева, Шепляков, иштта кхыбараш. Цар масса хана сакъердаме лекцеш еш къахьегамхошта, лекцеши докладаши яьннначул тIехьагIа дукхагIа йолча хана дешархоша концерташ а уттаду.

Хьехархой кадрашта, политически дешар Іомадар партIа вIаштIехьдаькkхаро дикка тоабаьб Шелковской районерча школай болх. Соахкарчул 3,5 процент лакхденнад дешар хар. 100 процент кхоачашдаьд всеобуча закон а. Духхьал «дикеи» «тIех дикеи» оценкаш йолаш 70 дешархо ва районе.

Сунженски районерча дынах тешарашца беча индивидуальни балха опыт а из шерра дIайоаржае езаш хилар а дийцад методически совета заседане. Укхаза белгалдаьккхар Іилма - атеистически пропаганда лоархIамера форма из хилар, из болх беш бола агитатораши пропагандисташи кIоарггара теоретически знанеши вахара опыти йолаш хила безилга. Цул совгIа пропагандисташтеи агитатораштеи ха деза цу дынах тешарий культура, дешара боарам, вахара гIулакхаш. Уж долла хIамаш довзаш хилча дикагIа вIаштIехьдаргда дынах тешарий кортошкара боадо дIаяккха а уж сийрдача вахара новкъа баха а.

Из болх Іалаьмате дика дIахьош ва ССКП Сунженски райкома пропагандан агитацеи отдела зведующи н. Шапавалов. Цо баьча балхах цына боадона кIалхара хьаваьннав 15 сектант.

Иштта дика болх беш я Сунженски районерча атеиста кабинет. Цу кабинете дынах тешарашта дика чулоацам бола лекцеш еш, беседаш ю. Шоаш ца кхеташ дола дешаш хетта кабинете хьа а ух дынах тешараш. Цу гIулакхо къаьстта тешал цу атеистически пропаганда гIулакх районе дика вIаштIехьдаькkха хилар.

Цудухьа Грознерча партпросвещене цIагIа вIашагIъеллача методически совето лаьрхIад Сунженски атеистий балха опыт а кхыйола лакхе белгалъяьха политически балха опыташ а шерра дIайоаржае.

ССКП райкомашеи юхьанцарча партийни организацешеи партIа доал де дезаш гIулакх да из.

Хь. БОКОВ,
ССКП Нохч-ГIалгIай обкомеи Грозненча горкомеи политпросвещене цIен консультант.

XIара гектара тIара 135 центнер хьажкIаш йоахаргья оаха

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР «ОКТЯБРА 40 ШУ» ЯХАЧА СОВХОЗА ХЬАЖКIАШ ЛЕЛАЕЧА ЗВЕНЬЕВАЯС 3. КУСИЕВАС ДАЬ КЪАМАЬЛ

Деза новкъостий, мукъа ба сона сай звено членашкареи Нохч-ГIалгIай АССР «Октября 40 шу» яхача совхоза берригача болхлошкареи шуга дIайха моаршал дала. Сона лов семилетка кхоалагIча шера заданеш кхоачашъеш оаш кхы а дикагIа толамаш даханр.

Январски Пленуме къамаьл деш парте ЦК Хьалхарча секретара, СССР Министрий Совета Председатела Никита Сергеевича Хрущева дикагIа бола хьажкIаш лелаераш бувцаш са цIи а яьккхар. Из доккха сий долаш гIулакх да. Революци хилалехьа правительства керте латтачо ший цIи йоаккхарг ма йий, аьнна дагадоха йиш йолаш а ящар гIалгIай кхалсаг. Хlанз кхы тайпа да гIулакх. Вай хозача мехка эггара нийсагIа дола закон да лелаш — болх бер, ялат цьалкхедер, дулх, шура, металл доаккхар, станокаш, машинаш ер, вай культура, Іилма degIадоаладер ва сий долаш лоархIаш а. Хlаьта хIама ца дер, общественна пайда ца лур вай халкъа гоама ва. Из нийса да.

Новкъостий, хIанз, вай коммунизм хьалъеш доахкаш, хIара мегаргвола саг ший низ ца кхобеш къахьега гIерташ, Даьхенна мамотта дукхагIа пайда бала гIерташ ва.

Аз кулгалдеча звенос дика къахьийгар 1958 шера. Тхона хьакъоастаяьр 30 гектар йола участок, хIаьта цу тIа хьажкIаш дIайийра оаха. Ала дезаш да, хьажкIаш йовкъаш а юташ во дIайийна хилар, хIаьта а тхой участкана дикка гIулакх де лаьрхIар оаха.

Хlара гектара тIара 45 центнер томараш тIехьа хьажкIаш яьхар тха звенос. Оаха иштта кхетадир из: нагахьа санна дикагIа йола агротехника юкъе а ца йоалаеш, квадратно-гнездови хьисанде дIа а ца ювш, духхьала чIоагIа кхахьегарах оаха дика хьажкIаш хьалкхеяьяле, дикагIа йола агротехника балха юкъе кхувлаш хилча хьалха яьхачул шозза дукхагIа хьажкIаш йоахаргья, аьнна. Оаха лаьрхIар 1959 шера 30 гектара тIа дIайийнача хьажкIех хIара гектара тIара 100 центнер яккха.

Цхьабакъда, тха совхозе цу дешах ца тешараш а бар, тхога иштта хьажкIаш хьалкхеюлургья аьнна хетацар царна, уж белар тхох, доаккхалаш дувцаргаш лоархIар тхох, цхьабакъда, цар - дувцачунга ладувгIацар оаха, хIана аьлча хьалххе а дог тийша дар тхо уж толамаш оахош доахаргхиларах.

Эггара хьалха са звено членаша кхашка удобренеш яхкар. Хlара гектара тIа 20—25 тонн кхо диллар.

Тха участке ябь аьхаяцар. БIаьсти аьхар лаьтта. Са звено членаш лаьтта кIоарга оахий чIоагIа хьежаш бар. TIахьожам лелабаьча дика аьхадар лаьтта. Ерригача участкера лаьтта 25—27 сантиметр кIоарга аьхадар. Лаьтта оаххаше а макха боаккхар. Цул тIехьагIа, тха участке хьажкIаш тIаялалехьа а тIаяьннначул тIехьагIа а макха баьккхар. Цу хана механизатораша макха ца боаккхаш моттигаш ютаргйоацаш цар беча балхага хьожаш хулар тхо. ХьажкIаш дIае болабалалехьа са звено членаша шоаш хьахержар хьажкIаш, хIаьта квадратно- гнездови хьисапе дIаюврра уж. Сеялка тIа болх беш яр со а са новкъостий а. Квадраташ нийса хулар. Цу гIулакхо торо хилийтар хьажкIашта механизмашца гIулакх де, е вешта аьлча шин оагIорахьа культиваци е, пу гIулакхо дуккха а аттача баьккхар тха болх. Дика хьийкъаяр хьажкIаш, сагал лакхагIа яр уж, дукхагIа долча гIадамех хIаранех шишша хьажкIа йоаллар, хIара гектара тIара 119 центнер хьажкIаш яьхар оаха, тIаийцача декхарел 19 центнер дукхагIа хул уж. Сога хатта йиш я, хIана дувц аз 1959 шу иштта дукха, аьнна. Цу шера йоланнай са звено хьажкIаш дикагIа хьалкхеяра кховсам лоаттабе. 1960 шера 30 гектара тIа дIайийнача хьажкIех хIара гектара тIара 139 центнер томараш тIехьа хьажкIаш яьхай оаха. **(TIоараш тох).**

Парте XXII съезда сийна социалистически яхье даьннад тхо. Тха звенос декхар тIаийцад 30 гектара тIа дIайийнача хьажкIех хIаране тIара 135 центнер хьажкIаш яха. **(TIоараш тох).**

Оаха лаьрхIад Кабардино-Балкарски АССР Ленински района, Социалистически Къахьегама Турпалхо Комбула Тарчоков председатель волча Ленина цIерахча колхоза хьажкIаш лелаечарца яхье довла. **(TIоараш тох).**

Новкъостий, къамаьл даь йистейоалаш дош лу аз парте Центральни Комитета, хьона, веза Никита Сергеевич, тха звено членаша тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдергхиларах. **(TIоараш тох).**

2 эзар хьакха кхоабаргья

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ГРОЗНЕНСКИ СОВХОЗА СВИНАРКА НОВ. М. А. НАУМОВАС ДАЬ КЪАМАЬЛ

Новкъостий, мукъа ба сона юрта боахаме хьалхара моттигаш лелаерашка а, хьога а, Никита Сергеевич, Нохч-ГIалгIай республикерча Грозненски совхозагара дIайха моаршал дIадала.

Новкъостий, цу совхозе свинаркалла аз болх бу 12 шу даьннад. Цадахача шерашка оаха 120—150 хьакха кхоабар, цхьабакъда, хIанз цунах тоъам баь Іе йиш яц. Аз 1500 хьакха кхаба декхар тIаийцадар. **(TIоараш тох).**

TIаийца декхар сийленца кхоачашдаьд аз. 1841 хьакха кхаьбай аз, дозал 1803 центнер а долаш. **(TIоараш тох).**

Цхьа центнер дулх даккхарга цIабода мах 317 сом хилар къаьнача ахчанца лаьрхIача. **(TIоараш тох).** Хlара деннеи буси 530 грамм дулх тIакхетар хьакханна. Шера болх барах 14850 сом даьккхар аз.

Укх 1960 шера 2 эзар хьакха кхаба декхар тIаийцад аз. Хlаране дозал 100 килограмм а долаш 242 хьакха дIаеннай аз паччахьалкхенна январь бетта. **(TIоараш тох).**

Деннеи буси 774 грамм дулх тIакхет хIара хьакхийна. Хlанз кхоабаш 600 хьакха я са.

Партенеи, правительственеи, Никита Сергеевич Хрущева шийнен дош лу аз СССП XXII съезд хьаеллача денга план сийленца кхоачашъергхиларах. **(TIоараш тох).**

Сийле кийла партеи правительственеи!

Дуккхача шерашка унахIена а волаш вахарца Никита Сергеевич Хрущев. **(TIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох).**

СЕРДАЛО

2-гIа сагI. 5 февраль, 1961 шу.

100 жийна тIехьа 125 Iаьхар кхебергба

Ерригача вай республике цIи хеза, денгара-денга балха толамаш совдоахаш ва Шелковской районе Ленина цIерахча колхоза воккхагIа вола жа Iу Иван Есимбаев. Ткъо шу хинна Iаш цо из болх бу.

Юрта боахам сихха дегIабоалабара Коммунистически партеи Советски правительствеи еча йоакхоно дегаш ура а оттадаь доккхий къахьегама толамаш даьхар дIадахача шера Есимбаевеи цун гIончаша Плажсин Василеи Есимбаева Еминатеи: Iулацарча хIара бIаь-бIаь жийна тIехьа 121 Iаьхар кхебир, хIара устагIанна тIера 6 килограмм тха даьккхар. Цхьаккха а устагIа тIера ца боалийташ Iангара даьхар церрига жа. Диткъача тхана 4200 килограмм цIаелар паччахьалкхенна.

— Жа Iуй балхацара керттера гIулакх да, — йоах Есимбаева, — жа дика доажадар.

Ше жа доажадеш йола еррига даьгIе диъ даькъа йийкъай Есимбаева. Царех хIара даькъа тIа ялх-ялх ди доаккхийт жега. Цкъа жа даьжача даькъ тIа уж юхадоаладе аргIа кхачалехьа кхо кIира доал, хIаьта цу юкъагIа цига керда буц тIайоал. Ха во оттача хана, жа гаьна дIа ца кхувлар цухьа, гаргагIарча даькъ тIа доажаду уж.

Iай а, лоа кIезига долаш ха хуле, арахьа доажаду жа, цхьабакъда, цул совгIа Iуйрийнеи сайрийнеи йол ехк парна. Иштта кхоабаш хилча жа массаза а церсте хул.

ХIанз Есимбаева бригаде чIоагIа бехкткхаме ха хьаэттай — жа даккха доладеннад. Хьалхарча кхаь дийнахьа бехкача 53 жийво 75 Iаьхар баьб. Iодаь Iоахарий цегI долашн унахцIенеи да. Жа даккара кампани дика чакхъяккхара йизза кийчо яьй Есимбаева бригаде.

Мехка чухь а доазол цехьа а лелача гIулакхех кхеташ ва жа Iу Есимбаев. Цкъа Iохайша дег тIара къамаьлаш деш багIаш, колхоза председатела нов. Малыхина хьаттар цунга:

— Иван, хIанз хьона эггара лукхагIа эшар фуд?

Есимбаева цунга дIахьекхар ше жеца лелаеш йола гIадж. Цу тIа даь йоазув дар: «Машар — эггара дукхагIа беза».

— Москве хиннача коммунистически болхлойн партей викалий Совещани ювцаш ветфельдшера нов. Саидова тхоашца къамаьл дича дег тIа даьлка яздаьд аз уж дешаш, — аьлар Есимбаева. — Сай къахьегамца айса а машар чIоагIбе йиш йолаш санна хетт сона, — тIатехар цо.

Иштта йика кхеташ ва из юрта боахам сихха дегIабоалабара наькъаш белгалдоахаш ССКП ЦК январски Пленума балхах а.

СССП XXII съезда сийленца накъа дахара 1961-ча шера кхоачаше деза декхараш сийцад бригаде. Есимбаева бригадо тIанийца декхар ишта да: хIара бахкача бIаь-бIаь жийна тIехьа 125 Iаьхар кхебелга, хIара устагIанна тIера 6,5 килограмм тха доаккхилга, Iунал тIа ца кхоачийташ цхьаккха устагIа ца болийтилга.

— Иштта да ССКП ЦК январски Пленума решенешта тха бригадо луш дола жоп, — йоах Есимбаева.

В. ШЕВЧЕНКО.

ХЬАЛХЛЕ ЛЕЛАЮ ЗВЕНО

Грозненски района «Советская Россия» яхача колхозе бешамаш лелаеча бригаде звеньевая я Митаева Суса. Семилетка шоллагIча шера план толамца кхоачийр цун звено членаша. Цхьабакъда, шоаш даьхача толамех тоъам хулаш бац уж.

— Тха районе цаI-ах план кхоачашъе йиш я,— йоах Сусас,— дика бешамаш я, цунга хьежжа дика сомаш гулбе а йиш я. Из гIулакх кхоачашдара гурахьа денз дIадоладе деза балхаш.

Дукха ха йоаццаш бешамаш лелаеча бригаде бригадиралла хьожаваь балха вера Шелковской районера юртбоахама техникум йистеяькхха садовод-виноградарь Умаев Увайс.

Кхы а дикагIа дIаболабелар бригада болх. Гурахьа денз бешамашка кхо, иштта кхыйола органически минеральнин удобренеш ехк. Йокъаенна, совйола гаьнаш даяьхай.

Укх шера сихха беррига сомаш чийца баьлар звено членаш. 30 гектара тIара сомех хIара гектара тIара планах 30 центнер сомаш гулбе безача цар гулбаьб 75 центнер сомаш.

Ж. МАХМАЕВ.

Массане лоархIаш а дукха везаш а ва Каргалински района «Красный пахарь» яхача колхоза № 2 йолча ферма жа Iу Отимисов Эмгильды. Дукха ха я цо жа леладу. ЧIоагIа къовсам лоаттабу Отимисова жена тIера дукхагIа тха даккхара, жа ца дойтара.

Укх шера кхы а дикагIа болх а беш хIара 100 жийна тIехьара 125 Iаьхар хьалкхебе, хIара устагIанна тIера 4,5 килограмм тха даккха керда социалистически декхараш тIанийца воккхагIа волча жа Iуно. Уж декхараш ше кхоачащдерггхиларах дог тийца ва Отимисов.

— Январски Пленумо белгалдаькхад, жа дебадар чIоагIа лоархIаме тIулакх долга. Из болх кхетамца вIаштIехьбаькхара еррига торонаш оарцагIйоахаргья оаха, — йоах нов. Отимисова.

Сурта тIа: жа Iу Э. Отимисов.

С. ШЕРИПОВА сурт.

Дика хьувкъийтаргья хьажкIаш

Укх шера 1000 гектара тIа хьажкIаш дIае лаьрхIад Грозненски района «Аргун» яхача колхоза къахьегамхоша. Царех 700 гектара тIара хьажкIаш ялатийна лаьрхIа юв. ДIадахача шера хьажкIашта даьча агротехнически балхашта юкъе дукха кхоачамбоацараш хиннадале а 600 гектарах хIаране тIара 30,1 центнер хьажкIаш чуийцай колхоза къахьегамхоша. Цар вIаштIехьдаьлар паччахьалкхенга 9 эзар центнер гаргга хьажкIаш йохка а хьайбашта концентрированни доакъар Iалашде а.

Укх шера дерригача кхашка дIаюврг1олча хьажкIех хIара гектара тIара 50 центнерал кIезигагIа йоацаш хьажкIаш чуэца лаьрхIад колхоза къахьегамхоша. ХьажкIаш дукхагIа чуэцара наькъаш дийца а дийца дикагIа долча льаттан участкашка уж дIаюврг1олаш чIоагIдаьд колхоза кулгалхоша. Кийчаь а чIоагIдаь а да хьажкIаш лелаерашта лерттIа алаш лургдола гIулакхаш. Царца да бьча баьхах къахьегама денош яздарал совгIа болх берашта укх боарамах хьажкIаш лургхилар: хий дехкача льатта хIара гектара тIара 50 центнер хьажкIаш хьалкхейнчеи хий ца дехкача льатта 30 центнер кхейнчеи, звено болхлошта цар хьалкхедаьча ялатех 10 процент лургда; планал совгIа кхедаьча ялатех 25 процент лургда.

Укх шера хьажкIаш дикагIа хьувкъийтара къовсам лоаттабе лаьрхIа ба колхозера къахьегамхой. Царех ва колхоза къаьна механизатор А. Рыжкин. Цо лаьрхIад хий ца дехкача льатта 116 гектара тIа дIайийна хьажкIаш дика хьувкъае. Трактористаша нн. Борщикова, Эльмурзаева, З. Хатуева, В. Хатуева хий дехкача льатташка цIайийна хьажкIаш хьувкъае лаьрхIад. ХIара тракториста тIачIоагIдаьд 45—50 гектар лургдола льатта.

ХIанз колхозе еррига а 14 хьажкIаш лелаю звено вIашагIъеллай. Чуийнна кхашка моттигера а минеральни а удобренеш ехкаш я уж.

ДIайолаеннай хьажкIаш лелаерий занятеш. Квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIаера, агротехника дика Iомаяра, вай республикерча хьалхара моттигаш лелаерий опыт Iомаяра партийни организацеи колхоза правленеи дика новкъостал ду занятешка ухарашта. Цукха ха йоаццаш колхоза председатела нов. Бачманова цу колхоза льатташка хьажкIаш мишта лелае еза яхача темах лекци йийшай. ХIаьта эвеношта керте латтараша лаьрхIад укх гаргарча деношка вай республике цIи хеза хьажкIаш лелаер А-С. Зармаев волча опыт Iомае баха.

СССП XXII съезда сийна хьажкIаш лелаераша хIаране къаьстта социалистически декхараш тIанийцад. Масала, механизатораша Плугатырева, Плахина лаьрхIад хIара гектара тIара 65 центнер хьажкIаш чуэца, механизатора Борщикова—60 центнер, цул совгIа социалистически яхье а вийхав цо комсомолец нов. Эльмурзаев.

Мамогта дикагIа хьажкIаш хьувкъийтара шоай низ кхо ца беш къахьега лаьрхIад «Аргун» яхача колхоза механизатораша.

И. САМОЙЛЕНКО,
Грозненски района «Аргун» яхача колхоза парткома секретарь.

Сийле хийла дикагIбарий!

1960-ча шера хIара Iаттагара 3000 килограмм а кхы дукхагIа а шура яьккха шаьрача ядача районашкарча колхозий дояркаш:

Килограммашца:

Е. Авилова — Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 4394
М. Романова — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 3928
Т. Зубкова — Наурски района Ленина цIерагIа колхоз 3767
К. Тазбаева — Курчалоевски района Ленина цIерагIа колхоз 3765
Л. Магазейщикова — Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 3717
В. Дзеранов — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 3579
З. Кузнецова —Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 3576
П. Гайсумова —Наурски района Ленина цIерагIа колхоз 3516
А. Алькина — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 3508
В. Калмыкова —Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 3498
М. Семенова — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 3496
Р. Романова — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 3441
М. Салаватова — Шелковской района Кирова цIерагIа колхоз 3439
А. Ковтюх — Каргалински района «Красный пахарь» яха колхоз 3431
Л. Колесникова — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 3428
Е. Молдован — Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 3396
А. Звягинцева — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 3352
Н. Миладзе — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 3350
М. Конотопенко — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 3301
А. Андрюнькина — Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 3280
М. Холомей — Каргалински района «Красный пахарь» яха колхоз 3252
В. Фоменко — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 3249
К. Богомольская — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 3236
З. Лукманова — Наурски района Ленина цIерагIа колхоз 3222
А. Алешичкина— Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 3219
А. Зверева — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 3198
А. Тищенко — Шелковской района «Коминтерн» яха колхоз 3185
Д. Вербицкая — Сунженски района Цеча Эскара цIерагIа колхоз 3182
В. Косинова — Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 3169
Л. Шпилева — Каргалински района «Красный пахарь» яха колхоз 3155
А. Савенко — Каргалински района «Красный пахарь» яха колхоз 3145
М. Битарова — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 3139
А. Паразян — Сунженски района Цеча Эскара цIерагIа колхоз 3135
Н. Станкевич — Сунженски района XX партсъезда цIерагIа колхоз 3120
Т. Курышева — Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 3115
К. Авилова — Шелковской района «Коминтерн» яха колхоз 3114
А. Белан —Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 3097
Е. Иванова — Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 3090
О. Исаева — Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 3085
Н. Шенцева — Наурски района Ленина цIерагIа колхоз 3085
Г. Нагуманова — Каргалински района «Красный пахарь» яха колхоз 3080
А. Пузина — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 3073
И. Налимова —Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 3068
Е. Гребенюк — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 3064
Ю. Игнатенко — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 3059
Р. Мусина — Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 3057
М. Кудашева — Каргалински района «Красный пахарь» яха колхоз 3050
Е. Юмакаева — Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 3047
Н. Кедина — Грозненски района 1 Мая цIерагIа колхоз 3045
М. Быча — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 3044
О. Фролова — Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 3043
Т. Кугаевских — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 3028
И. Сигарева — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 3022
В. Темербекова — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 3019
Е. Самусевич — Сунженски района «Красный пахарь» яха колхоз 3016
А. Суюндукова — Шелковской района Сталина цIерагIа колхоз 3009
П. Калатаева — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 3004
Е. Плиева — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIа колхоз 3000

1960-ча шера хIара Iаттагара 1510 килограмм а кхы дукхагIа а шура яьккха лоаман районашкарча колхозий дояркаш:

Е. Гигиева — Веденски района XX партсъезда цIерагIа колхоз 2180
С. Хачароева — Первомайски района Орджоникидзе цIерагIа колхоз 1923
Т. Кадырова —Веденски района К. Маркса цIерагIа колхоз 1920
Б. Саралиева — Саясановски района Орджоникидзе цIерагIа колхоз 1804
Д. Чадаева — Саясановски района Орджоникидзе цIерагIа колхоз 1800
М. Падалаева — Веденски района XX партсъезда цIерагIа колхоз 1747
Л. Хамхоева — Первомайски района Орджоникидзе цIерагIа колхоз 1722
Х. Долакова — Первомайски района Орджоникидзе цIерагIа колхоз 1625
У. Магомадова — Веденски района К. Маркса цIерагIа колхоз 1620
Х. Пошева — Первомайски района «Дружба» яха колхоз 1597
А. Душиева —Веденски района Кирова цIерагIа колхоз 1510

1960-ча шера хIара Iаттагара 3037 килограмм а кхы дукхагIа а шура яьккха республика совхозашкара дикагIа бола дояркаш:

М. Арсемикова — «Красноармейский» совхоз 4406
Л. Барахоева — «Назрановский» совхоз 4314
З. Солтаева — «Надтеречный» совхоз 3733
П. Рябий — № 1 йола шурий совхоз 3565
Е. Торопи — «Терский» совхоз 3525
Е. Бойченко — «Терский» совхоз 3441
Д. Джемалдаев — № 1 йола шурий совхоз 3418
М. Измахмаева — «Горячеисточненский» совхоз 3394
М. Мартынова — № 1 йола шурий совхоз 3374
Е. Еременко— «Горячеисточненский» совхоз 3353
А. Гречко — «Горячеисточненский» совхоз 3333
П. Гмырина — «Терский» совхоз 3318
К. Борисова — «Горячеисточненский» совхоз 3315
М. Бобырева — «Грозненский» совхоз 3302
Л. Симонова — «Терский» совхоз 3295
М. Таратухина — «Терский» совхоз 3275
З. Шахидова — «Джалка» яха совхоз 3258
Т. Хамидова — «Горячеисточненский» совхоз 3254
К. Дужуева —№ 1 йола шурий совхоз 3217
З. Самбулатова — «Горячеисточненский» совхоз 3215
И. Лобазанова — «Терский» совхоз 3199
П. Фарафонова — «Терский» совхоз 3189
Х. Салгиреева — «Грозненский» совхоз 3143
А. Люмиева — «Горячеисточненский» совхоз 3140
В. Горковенко — № 1 йола шурий совхоз 3133
А. Акбулатова — «Горец» яха совхоз 3125
А. Заитова — «Грозненский» совхоз 3118
М. Гружевская — «Старо-Юртовский» совхоз 3117
Х. Некдарова — «Надтеречный» совхоз 3107
З. Ахмадова — № 1 йола шурий совхоз 3085
Э. Осникина — «Терский» совхоз 3078
М. Цельо — «Терский» совхоз 3063
З. Галаева — «Ингушский» совхоз 3057
М. Хаджиева — 1 йола шурий совхоз 3037

УЖ БА ССКП ЦК ПЛЕНУМЕ ХЬОКХАМЕ БАЬХАРАШ

Латвера дикагIа йола доярка

Сигулски района Райниса цIерахча колхозерча цIи хезача, орден лелаеча доярка Ванага Вероникас кхаь шера вIаштIа 6 эзарнел совгIа килограмм шура яьккхай хIара Iаттагара. Из яр ССКП ЦК Пленуме Латве Компарте ЦК секретара нов. А. Я. Пельше ший доклада тIа белгалъяьккхар.

СССП XXII съезда сийна яхье яьннача Ванага Вероникас укх шера хIара Iаттагара 6200 килограмм шура яккха лекхар тIаийцад.

Сурта тIа: В. Ванага.
Л. Пантуса сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬАЖКIАШ КХЫ А ДУКХАГIА ЯХАРА ТIЕХЬА

ВорхI шера план ханал хьалха кхоачашъяра къовсам а лоаттабеш, 1960 шера дикка толамаш даьхар Нохч-ПалIай республикерча хьажкIаш лелаераша. БIарча районаш я дукхача льаттан тIа планах лаьрхIа хинначул дукхагIа хьажкIаш хьувкъаьяь. Фуалъяьха хьажкIаш лоархIаш Урус-Мартановски районе 32 центнер, Сунженски районе 30 центнер гаргга, Грозненски районе 25,5 центнер яьккхай хIара гектара тIара. Грозненски района № 15 йолча совхозе 538 гектарах хIаране тIара 33,8 центнер яьккхай. ХьажкIаш хьувкъара даькъе лаьрхIа хинна план еррига республике а кхоачашйир, хIара гектара тIара лоадама хIама ца эшаш шозза дукхагIа хьажкIаш яьхар.

Къаьстта дика толамаш даьхад республике хьалха латтача хьажкIаш лелаераша. Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза механизированни звено звеньевойс Ахматов Вахас 100 гектарах хIаране тIара 62 центнер хьажкIаш яхеяьй, № 15 йолча Грозненски совхоза механизированни эвено звеньевойс Альбеков Хаважа 100 гектарах хIаране тIара 405 центнер моша хьажкIаш а йоахкаш дола сийна гIад даьккхар.

Кхыметтел лоаман районашка а дукхача звеноша 30 центнерал совгIа хьажкIаш кхеяьй хIара гектара тIара. Саясановски района Орджоникидзе цIерахча колхоза звеньевойс Малахаджиева 42 центнер фуалъяьхача хьажкIийн. Ножай-Юртовски района Шерипова цIерахча колхоза звеньевойс Абдулрешидова 880 центнер мошача доакъарен даьккхад гектара тIара.

Этгара дукхагIа хьийкъай хьажкIаш лаьтташ а климат а дикагIа долча шаьрача лаьдача боахамий звеной. Наьсарен района «Октября 40 шу» яхача совхоза звеньеваяс Кусиева Зайдата ше лелаеча льатта хIара гектара тIара фуалъяьхача хьажкIий 108,5 центнери цу совхозерча звеньевойша Долгиев Рашидеи Гелисханов Макшарипен — 45 центнери яьккхар. «Назрановский» совхоза механизированни звеной звеньевойша Мальсагов Iусманен Костоев Iумарен 95 гектарах хIаране тIара 45 центнер хьажкIаш кхейир. МагIалбика района «Ингушский» совхоза механизированни звеной звеньевойша Котиева, Хидирова, Балоева, Батыжева 80—100 гектар долча льатташ тIа 300—400 центнер моша доакъар даьккхар хIара гектара тIара.

Этгара дукхагIа — 141,8 центнер хIара гектара тIара хьажкIаш яьхар Шалински района «Джалка» яхача совхоза звеньевойс Зармаев Абдул-Саида.

Цу белгалъяьхача звеноша дика хьахьокх, ялатийна а доакъарийна а хьажкIаш санна хьувкъаш кхы культура ца хилар. ШоллагIча оагIорахьара, цу дикагIа барий опыто хьахьокх ялат а доакъар а алсам даккхара вайта дукха торонаш хилар. Беррига хьажкIаш лелаераш цу дикагIа барашта тIехьакхебелга — иштта ца хIанз хьалхашка латта цекхар.

Цхьабакъда, къаьст-къаьстача районашкеи боахамашкеи массане болх тоабара йоакхо а ца еш, кулгалхошеи специалисташеи еррига терко тIаухийт цхьаццаболча дикагIа болх беча наха, царех хьежоргаш а деш. Масала, «Октября 40 шу» яхача совхоза (директор нов. Хаматханов) звеньеваяс Кусиевас укх тIехьарча шин шера 100 центнерал совгIа фуалъяьха хьажкIаш йоах хIара гектара тIара, хIаьта еррига совхозе цу юкъа 11,2—13,5 центнер мара яьхаяц. «Назрановский» яхача совхозе (директор нов. Воробьев) 14,9 центнери «Ингушский» совхозе (директор нов. Бирюков) 14,4 центнери мара яьхаяц тектара тIара фуалъяьха хьажкIаш.

ДикагIа барий толамаша бIаргаш а кхоаладаь, бIарга ца гучоа тара ца цу совхозий кулгалхоштеи специалисташеи шоай кхоачамбоацараш. ХьажкIаш дIаювш дола льатташ во кийчдаьд Наьсарен районерча совхозаша, дIадийна фу дика хиннадац «Ингушский» совхозе, агротехника кхыйола бокъонаш а телхаяьй.

Сунженски районе цигарча «Победа» яхача колхозо (колхоза председатель нов. Емельянов) 322 гектарах хIара гектара тIара 61,3 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьхача метте, юкъера лаьрхIача шозза кIезигагIа хIана яьхай? МагIалбика района «Кавказ» яхача колхозо хIара гектара тIара 20 центнер яьккхача метте, «Ингушский» совхозо кхоачаш 15 центнер а хIана яьккхаяц?

Льатта во да, ха во оттай, яхаш, бахьанаш доах боахамех цог ца лазаш болча кулгалхоша. Цхьабакъда, лакхехьа доаладаьча масалаша хьахьокх ха во оттача 1959-ча шера а дIайийнача хьажкIий йоакхо яьрий уж дика хьийкъалга. Эттача ханага диллача массанахьа а дика хилар 1960 шу, цхьабакъда, хьажкIаш чIоагIа бе-башха хьийкъар.

Цулакх довзаш хилари къа дика хьегари да балха толам боаккхар. Опыт ме Iов, агротехника ме Iомаю, хьажкIашца деча балхашта механизаци ме ю дикагIа хьувкъ из культура. Нагахьа санна 1958-ча шера республике дIайийнача еррига хьажкIех 41 процент мара квадратно-гнездовой хьисапе йийнаеце, 1960-ча шера цу хьисапе дIайийнай 78 процент. ХIаьта а Наьсарен районе-м 29 процент мара хьажкIаш дIаензар цу хьисапе. 1958-ча шера республике 58 процент мара ца йийнача метте, 1960-ча шера лоадама хIама ца эшаш еррига хьажкIаш а сортах долча фуца дIайийр.

Республика хьайбай боахам ворхI шера плано маяххара цегIабоалабара а, дулх, шура, кхыйола хьайбай продукташ дукхагIа яхара а кхы а совгIа яханза яргьяц хьажкIаш. Юртбоахама деррига доакъош, къаьстта хьайбай боахам сихха дегIабоалабе низ кхоачаргболаш культура я хьажкIаш.

ДикагIа хьувкъийтарца а дукхагIа дIаерца а — цу шинна а наькъаца ебае еза вай республике хьажкIаш. Оахаш долча льаттах 25 процент гаргга мара дац хIанз вай республике хьажкIаш цIаювш дар. Шурийна-дулха лаьрхIа хьайбай боахам дегIабоалабе безача республике из геттара кIезига да. Кхы а дукхагIа лер тIа доацаш да доакъарийна дIаювча культурашта юкъе 28 процент мара хьажкIаш ца хилар. Кхыметтел хьажкIаш массаза геттара дика хьувкъача моттигашка а кIезига юв уж. Масала, «Ингушский» совхозе оахача деррига льаттах 24 процент мара дац хьажкIаш дIайийнар.

Цу цифраша хьахьокх, ялат а хьайбашта доакъар а дукхагIа даккхара хьажкIий геттара бокха лоархIам хилар кхета ца делга. ХьажкIаш дIаера меттел, дукха а кIезигагIа доакъар луш а кхашка оасар дебадеш а йола суданка яха буц дIаюв дукхача боахамаша.

ХьажкIаш кIезигагIа дIае гIерт цхьаццайола совхозаш. Уж кIезигагIа дIаер духьа цар дукхха а тIехкхоачашъю гурахьа дIадуви дола ялаташ дIадера план. Гурахьа дувча ялаташта гIулакх кIезигагIа це деза. Гурахьа дIаден хьатIадоагIача шера аьхки чуэцен мара дезац из. ХIаьта хьажкIашца къа цукхагIа хьега деза. Из гIулакх бахьан долаш гурахьа дув ялаташ планал совгIа 22500 гектар дIадийнад вай республике укх дIаяхача гурахьа.

Гурахьа дIадийна цхьаццадола ялаташ бIаьстан юхье сийнача доакъарийна хьакха а хьекха, ханнахьа хьажкIаш юха дIайийча пайданагIа хилар гучадаьннад бьча лоархIамах. Иштта цIайийна хьажкIаш вай мехка, мошача доакъарийна мега ца Iеш, кхача а кхач.

16 центнер гектара тIара йоала гурахьа дIайийна культураш ялатийна лаьрхIа чуийцача, деррига ча дуадича а, гектара тIара 2250 доакъарий единица йоал. Нагахьа санна из доакъарийна хьекхача гектара тIара 80 центнер моша доакъар а цул совгIа 250 центнер хьажкIий гIадамаш а доал. Цох хул 50 центнер шура лургйола 5500 доакъарий единица.

Иштта пайданагIа да гектара тIара 1000—1300 доакъарий единица мара ца лу цхьан шера бацаш а ца ювш, кхозза дукхагIа доакъар луш йола хьажкIаш дIайийча. Цхьан шера бацашш кIезига хьувкъа кхы культураш кIезигагIа а юаш царна метте гурахьа дIадийна ялаташ бIаьстеи доакъарийна хьакха а хьокхаш, муқъаьаьннача льатташ тIеи хьажкIаш цIаеро укх шерре а дикка совдоахаргда хьажкIаш юв льатташ.

Семилетка чакхйоаллаш вай республике дикка совдала деза хьажкIаш цIаювш дола льатта. Еррига республике оахача льаттах кхоалагIа даькъеи шаьрача моттигашка аханел кIезигагIа доацаш хила деза из. ХьажкIаш ювш дола льатта дикка совдоаккхаргда хьалха хьайоала культураш чуийцачул тIехьагIа, мукъаьаьннача льатта уж цIаеро а. Дукхха доакъар хулийтаргдола лоархIаме гIулакх да из.

ХьажкIаш дукхагIа яхара керттера никъ ба уж дика хьувкъаьр. Юкъюкъерча дикагIа болча къахьегамхошеи къаьст-къаьстача боахамашеи лакхара хьувкъамаш доахе а, массаза а массанахьа а дика хьувкъае торо йоллаше а, еррига республике хьажкIаш кIезига хьувкъ.

Эшшача тайпара агротехнически хьалаш а лоаттадеш еррига культурашта республика сортоиспытательни участкашка 1955-ча шера денз 1960-ча шерага кхаччалца даьча тохкамех гучадаьннар ишта да: гурахьа дIадув кIа — 40 центнер, муких 47 центнер, хьажкIаш 99,7 центнер яьннай гектара тIара. Цу еррига участкашка гучадаьннад, Тиркал дехьара районаш дIаяьлча, вай республике массанахьа, моллагIа хьалаш эттача а, ка болча ялател 2—3-зза дукхагIа хьажкIаш хьувкъаш хилар. Лерттiа къахьегилга мара кхы хIама дац эшар. ХьажкIашта къа цукха хьега деза, цхьабакъда, бекхам а бу цар иштта къахьийтарий дог Iобадеш. Из бакъду дикагIа барий толамаша.

1961-ча шера хьажкIаш хьувкъийтара де дезар фуд? ХьажкIаш хьувкъийтара деча балхашта бIаьсти яларга хьежаш багIа боахамий культурийн хьажкIаш лелаераш нийса бац. Цу гIулакха Iа дIадахийта йиш эц. Техника, дIаде фу кийчдара, мамогта цукхагIа удобренеш кхашка дIаяхьара, хьажкIаш лелае эвеной членаш Iомабара пайда ца беза Iай. Эвеной членашца еча занятешка колхозийн совхозийн агрономаша, хьатIайоагIача хана хурдоацаш бокъонца къоастаде деза болх вIаштIехьбаккхаран агротехника бокъонаш кхоачаштняраи соалха дийнна гIалаташи кхоачамбоацараши. Дика Iомае еза квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIаера техника.

ДIадахача шера цукхача боахамашка, къаьстта Наьсарен районе, квадраташ нийса ца хилар бахьан долаш машинаца балхаш де йиш а йоацаш, дукха кара къахьега дийзар, цудухьа цукхача моттигашка механизированни звеной ехар. Квадраташ нийса ца хилара керттера бахьан да техника хьажкIаш дIаювш боахкарашта дика ца хар.

Цу доллача хIаман хьисап а даь, шоай говзал лакхъеш ба дикагIа бола хьажкIаш лелаераш. Масала, звеньевойс Зармаева укх тIехьарча шера трактор Iомаяьй. 20 гектара тIа меттел, цо 1960-ча шера 100 гектара тIа бир болх. 1961-ча шера ший вешийца 100 гектара тIа болх бе декхар тIаийцад цо, кара къахьегилга юкъе а ца дахьаш. Иштта говзали опыти хиларо новкъостал ду балха овсарле лакхъе а дукхагIа продукци арахеца а.

1960-ча шера «Джалка» яхача совхозе хьажкIий центнерага дIабаха мах 28 соми 49 кепиги бар, хIаьта Зармаева звено — 9 соми 42 кепиги мара бацар.

Дукха боахамаш да республике 1961-ча шера дIаюврг1олча хьажкIий фу вIаштIехьдоацаш. Боарам боацаш тIаьда да дукхагIа цолча боахамашкара фу. «Ингушский» совхозе кхоачам хиллал дац дIаде хьажкIий фу. Цхьаццадолча боахамашкара фу дикача сортах доацаш да. ХьажкIаш лелаеча эвеной членаша сихха из гIулакх вIаштIехьдаккха деза, агрономий доалаца дикагIа йола хьажкIаш харжа а хержа хьакъоастае, эшшача боарамагIа йокъае еза.

15-ча январе денз кхашка удобренеш яккара месячник кхайкадаьд комсомола обкомо. Из гIулакх хьинарийца хьаллаца деза беррига хьажкIаш лелаераша. Кхы мел йолча культурел дикагIа бекхам бу хьажкIаша шоашта даьча гIулакха. ДикагIа долча льатташ тIа а, фу дика долаш а, шортта удобренеш ехка а дIае еза хьажкIаш. Кхашка удобренеш яккара болх геттара во лелабу МагIалбикеи Наьсарени районашка.

Сеялкашта, культиваторашта, хьажкIаш чуэцача комбайнашта ремонт елга а хьажкIаш лелаерий декхар да. Цу тайпара цукха балхаш да хьажкIаш дика хьувкъийтара Iай де дезаш.

Шерагара-шерага дукхагIа хул вай республике лоадама кара къа а ца хьегаш дукхача льатта дика хьажкIаш кхееш йола механизированни звеношш. Цхьабакъда, уж звеношш вайцига хIанз а кIезига я. Наьсарен района «Октября 40 шу» яхача совхозе а иштта кхыча боахамашка а моттигаш хиннай хьажкIий кхаш хоаддадаь звеношка дIа ца луш. Болх дика бер малув, во бер малув ховргдоацаш, цу тайпара лелабеча балхах беркат кIезига доал.

ДикагIа бола механизатораш юкъе а болаш вIашагIъехкача звеношка вIаштIехьбаккха беза хьажкIаш лелаяра болх. ХьажкIашцарча еррига-ча балхашта укх шерре а механизаци е торо я вай республике.

И. ФЕДОТОВ,
юрта боахама министерства керттера агроном.

СЕРДАЛО
3-гIа газ. 5 февраль, 1961 шу.

Доазол дехьара

Президента Кеннеде пресс-конференци

ВАШИНГТОН, 2 февраль. (ТАСС). Селхан саррахьа ший арг1ар1а хиннача пресс-конференце США президента Кеннеде д1акхайкадир, эскаре г1улакх деш болча наьха дезалашта доазол дехьа баха мукъа ца луш дола, х1анз дукха ха йоацца ш юкъедоаладаь г1улакхаш, оборона министерство къоастаде доаг1а х1амаш къоастадаь маьйлле а д1адоахаргда, аьнна. Т1ема персонала еча расходий эквивалентни кхомбара г1улакхаш къоастаде мегаьд оборона министра Макнамара, аьлар США президента, цудухьа доллара мах лорабе вай кийча ца хилар дац цу хувцамо хьахьокхар. Эскарца г1улакх деш болча наьха дезалий хьакъехьа хьалхарча правительства директиваш ц1енъяь д1айоахаш хилар дий цу заявлене яхар, аьнна, даьча хаттара, из бакъдеш жоп делар Кеннеде.

Бе болх ца хилар дуккаг1а йолча районашка, белг1ала, Кентукки, Иллинойс, Малхбузехьара Вирджиния, Пенсильвания яхача штаташка кхачан х1амаш д1анийсъяра экспериментальни проекташ оттаергйолаш я, аьнна а, иштта д1акхайкадир Кеннеде.

Цул т1ехьаг1а Кеннеде жопаш тийлар В1ашаг1кхийттача Штатий арахьарча а чурча а г1улакхий хьакъехьа кепайоазон викалаша даьча дуккхача хаттаранта.

Х1анз дунен халкъашта юкъе латтача г1улакхий хьакъехьа цхьан корреспонденто даьча хаттара жоп а луш, Кеннеде аьлар, х1анз укх сахьате уж г1улакхаш соахка гурахьа хинначул вог1а да, аьнна. В1ашаг1кхийтта Штаташ юкъе яхача цхьаццайолча критически районашка г1улакхаш вай толе ма лелий ала йиш а яц шийга, аьлар цо. Цунах хетта Кеннеде кертаг1дахьар Лаосера критически г1улакхаши Конгора хьал вог1а хилари. Кеннеде дувцачунга диллача, США кхерамзле иштта телхаеш да Кубе Кастро Іаьдал ч1оаг1далар а. Конгорен Лаосерен США посолаш х1анзехьа а Вашингтоне консультаци еш а ба, х1аьта хьат1адоаг1ача к1ирах США Москвера посол а царех д1акхетаргва, аьнна, хоам бир Кеннеде.

Критически хьал эттача ерригача районашка малаг1а политика лелае еза яха дош ц1ендаь дувцаш да вай, аьлар президента: Къаьстта ч1оаг1а терко еш дувцаш да Конго хьакъехьара доши иштта цу мехкара г1улакхаш кхы а нонаг1а ца талхийтара фу дича бакъахьа хургдарте яха доши.

Бокъонца эскарца г1улакх деш бола эпсараш, шоаш нахаца деча къамаьлашца, правительствана хетар хьал-лоацаш хила беза, яхаш, правительства яь заявлени йоашхилга дийхар Кеннедегара цхьан корреспонденто. Нагахьа санна лаккхача г1улакха т1а латтача т1ема деятело, арахьарча политиках а, кхыметтел т1ема политиках а хьекхалуш къамаьлаш деш хилча, аьлар президента, сона хетаргахьа, цо цу ший къамаьлаца дувцар правительствана хетар да, аьнна, хета доаг1а доазол дехьарча наха а мехкашта а.

США президент раьза хургва, нагахьа санна март бетта ООН-а Генеральни Ассамблея сессе хьо воаг1е хьоца в1ашаг1кхета, аьнна, Н. С. Хрущевга США ООН-ерча викало Стивенсона баь хоам хьа дагара бий, аьнна, шийга д1ахо хаьттача Кеннеде ше из дош Стивенсонаца дийцадац, аьлар.

Г-н Хрущев В1ашаг1кхийттача Штаташка воаг1аргва е воаг1аргвац яхача дешах сона цхьаккха а х1ама хац, аьлар США президента. Из В1ашаг1кхийттача Штаташка ва безам болаш хилара хьоадаь цхьаккха а х1ама хиннадац. Цудухьа цунца в1ашаг1кхетара планашта сабар дича бакъахьа хургдар мотт сона, нийсаг1а хургда, из укхаза ва безам болаш ва е вац, цо ше хьахайттал-ца цу деша сабар дича.

Пресс-конференци йолча хана Кеннеде д1акхайкадир, Эйзенхауэра т1ема даькъерча планашта критика е а, уж планаш хувца а безам болаш вац ше, США оборона х1анзара планаши уж кхоачашъяра лаьрх1а низаши в1аши нийслуш дий-теш яхача деша мах баь баллалца, аьнна. Цхьабакъда, аьлар президента, хьал ц1енхашта доалаш-м латт. Цудухьа вай уйла е еза, вай х1анзара низ, алхха унзарлен ядерни т1ема низ хинна а ца Іеш, цхьан меттера т1ом лелабара кхоачамболаш бий. Х1анз воашта т1алаттача декхараша д1адехха ча хьал т1а хила г1ертилга да из, аьнна, белгалдаькхар президента.

Мехкарча хьалах йолча хьа послане т1а ц1ераш яьхача критически районашца Берлини Германен ца хилар цигара хьал хувцадалари цу хьала лоарх1ам эргбалари лаьрх1а мегаргдий, аьнна, шийга хаьттача, президента аьлар: мичара, сона хетар а, х1аьта, сона хетачох, В1ашаг1кхийттача Штатий правительствана хетар а — ужаш хьалхаг1а хиннача правительствона хийттараш а да — хувца ца луш дусаш да. Берлина хьакъехьара вай уйла хувцаеннаяц.

В1ашаг1кхийттача Штатий экономически хьалах дукха хаттараш дир президентага. Ше тийннача жопашца Кеннеде белгалдаькхар, бе болх боацаш 5,5 миллион саг хилари американски промышленноста балха низах ондда дакъа пайда ца эцаш хилари бокъонца къоастаде дезаш т1алатта дешаш хилар.

США президента иштта д1акхайкадир доллар дайдалийта лерх1аш яц правительство, аьнна.

Яссыада яхача островера суд

СТАМБУЛ, 3 февраль. (ТАСС). Яссыада яхача острове д1ахо а еш латт д1аяькхача Баяра — Мендереса кликана йолаяь суд. Тахан дувца доладаьд судо эггара лоарх1амерчарех дола дош — правительствана духьала демонстраци еш болча студенташта топаш а етташ, д1адахача шера б1аьстан юхьхье Стамбулен Анкарен хиннача г1улакхий хьакъехьара дош. Ховшшехьа нах боабайтарах бехке веш 117 саг ваг1а суде, царна юкъе ва хьалха хинна президент Баяр, хьалха хинна премьер-министр Мендерес, правительства членаш. Нах боабе аьнна денна приказ кхоачашдаьрех бола дуккха полицейскеш ба бехке бераштa юкъе.

Уж бехке беш баьча соцам т1а дех Баяра, Мендереса, зуламанна юкъе хиннача кхычарна топаш тоха судамаш яр.

Суде юха а кердадаьлар д1адахача шера 28 апреле, эзараш бола Стамбульски университета студенташ Мендереса Іаьдала духьаларча къовсама г1ийттача хана хинна г1улакхаш. Уж улицашка арабьнна хиннаб халкъа кортамукъале ялар а Мендерес отставке вахар а дехаш. Доккхий полицейски низаш духьалдаьхад правительства демонстранташта. Студенташтен полиценен юкъе дов хиларах массехк саг вийнав, 20 совг1а волча сага човнаш яьй. Шоллаг1ча дийнахьа Стамбула студенташ хьаллоацаш хиннаб Анкарера университета студенташ... Студенташ духьалбалар бахьан долаш хиннай т1ема переворот, д1адаькхад Мендереса диктаторски Іаьдал. Цу г1улакхага суд хьажар турецки общественноста ч1оаг1а уйла т1айодаш да.

Т1анкі аьнна хьалйиза я суда зал, укхаза баьккаб масса тайпа нах. Къаьстта дукха ба зале дукха ха йоацаш хиннача событешка дакъа лоацаш хинна студенташ.

Бехке беш баь соцам Іобешарца дувца доладелар дош. 80 листа т1а язбаьча цо дувц хьалхаг1а Турце доал деш хиннача клика даьча зуламерча г1улакхех.

Іарбий мехкаша баь соцам

БАГДАД, 2 февраль. (ТАСС). Укхаза в1ашаг1кхийттача Іарбий мехкий Лига Совета дийда даькхад дувца оттадаьрех хьалхара алжирски дош, х1аьта соцам а баьб Ханна йолча Алжирски Республика правительствана материальнии моральнии новкъостал де а герз тела а, аьнна.

Азеи Африкан мехкашца а доттаг1ал долча кхыча паччахьалкхенашца а цхьана къхьегаш хила еза Іарбий паччахьалкхенаш алжирски деша хьакъехьа ООН-а яь решенеш кхоачашъяра г1улакха, йоах соцам т1а.

Д1ахо, йоах соцам т1а, шоай мехкашка кхыча мехкий т1ема базаш йолаш йолча паччахьалкхенаша массадолча х1амащца новкъарле е еза цу базашкара Алжирера французски эскараш Іалашдара. Цу тайппара ч1оагт1а духьалъяла декхарийла я уж Алжирана духьала лоаттабеча т1ем т1а Францена новкъостал деш йолча паччахьалкхенашта, т1емеи политически организацешта.

Конгора ОАР-а эскараш д1адигар

КАИР, 2 февраль. (ТАСС). Конгорча ООН-а т1ема низашта юкъера ший эскараш хьадаха аьнна ОАР-а правительства баьча соцамца дувзаденна селхан Конгора Каире хьакхаьчай ОАР-а парашютни подразделеней хьалхара группа.

НАТО-й йоккха маневраш

БОНН, 3 февраль. (ТАСС). Кхоана шоллаг1а февраль да яхаш, тховсара йоккхий Іан маневраш йолаяьй Малхбузен Германе къулбехьа. Цу юкъе дакъа лоацаш ва 60.000 американски, малхбузегермански, французски салте. Цу эскарий керттера низ лоарх1аш я ворх1ага1а американски армн. Кепайоазоно беча хоамах, танкови эскараш, артиллери, авиаци юкъейолаш йола уж маневраш бархІаг1а февраль т1акхаччалца хургйолаш я. Графенвер яхача района полигоне т1ема снарядаш кхувса лерх1. Малхбузен Германера американски эскараш кийча дий а НАТО-га г1олла болча союзникий эскарашца цхьана цар т1ом мишта бергба а хьажар духьа еш я маневраш.

Галвао переговораш еш ва

ПАРИЖ, 2 февраль. (ТАСС). «Санта Мария» яха лайнер Ресифи яхача портана 3 миль мара гаьна йоацца ш латт, яхаш хоам бу кхыча мехкашкарча информационни агентстваша.

Пассажираш т1ера Іобаха а, эшачунца кема Іалашде а порта чу д1ачувахарах бразильски-Іаьдала викалашца переговораш еш ва лайнера капитан Галвао.

Из кема доалахьа дола португальски компани «Санта Мария» Ресифе соцадайта г1ерташ я. Цу компане хьашташ Іалашдеш. волча адвокато форда суде т1олла Ресифега иск кхайкаяьй. Судо могаяьй компане иск. Цхьабакъда, Галвао бокъо я 10 ди далалехьа суда решени юха ювцийта.

Капитана Галваос бразильски кепайоазон викалашка д1аеннай заявлени. Цу т1а йоах, кема хьалаьцача португальски патриотий подвиго хьахьекхад Салазара режим эсала хилар а Португале революционни преобразованеш хиннилга а. «Тхо долчча бесса аьлча португальски а, иштта испански а диктатуращца т1ом хьоабаь да».

Вежарий республикера хьаьший

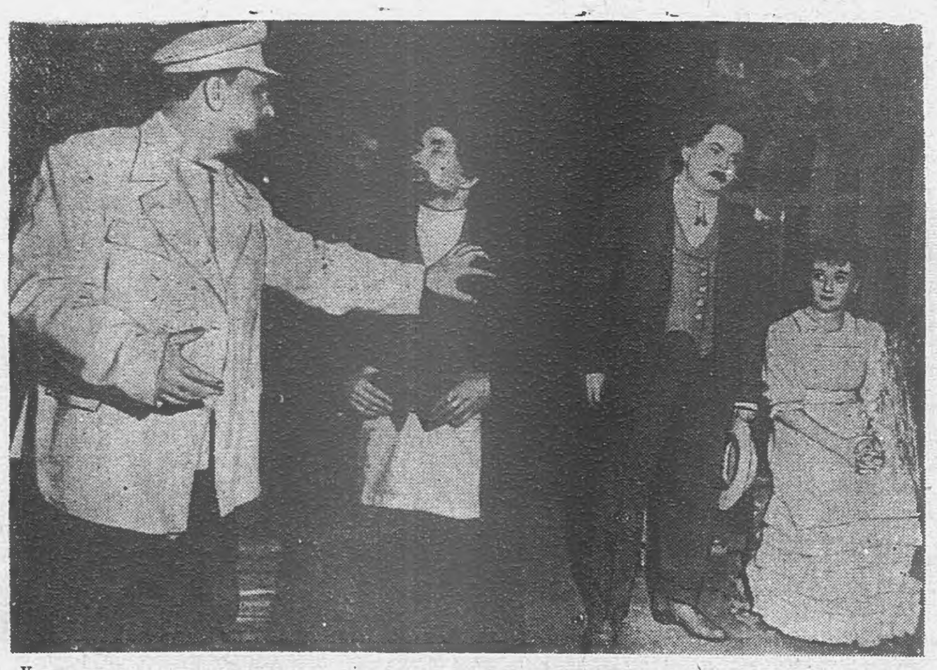

Укх деношка грозненцашта ший спектаклаш д1ахьокха йоленнай Къилбаседа-Х1ирий АССР эрсий драма республикански театра коллектив. Нохч-Г1алг1айчен къахьегамхошта оаха гойтаргъя «Воккха саг», «Фатима», «Цогали комсаши» яха, иштта кхыйола спектаклаш.

Укхаза ялехьа тха театра коллектив дукха ха йоацца ш Москве хиннача Къилбаседа-Х1ирий литературан искусствен декаде яха хиннай. Ч1оаг1а раьза хинна т1анийцар москвичаша тха выступленеш. Дуккхача артисташта орденаши медалаши яларца, халкъа а заслуженни а артистий ц1ераш тахкарца белгалбаькхар коллективо баь болх правительства.

Ч1оаг1а раьза болаш, кхы а ч1оаг1аг1а къахьега кийча болаш ц1абаьхкар артисташ Москвера.

Х1анз тхоай деррига низаш ура а оттадаь творчески къахьегаш да тхо. Доттаг1ен т1аг1олла енай театра коллектив Нохч-Г1алг1ай АССР-е. Тхо укхаза даьхкад Грознерча наха оахош баьча балха отчет яла. Цунах ч1оаг1а доккхал а ду оаха. Лермонтова ц1ерахча театре уттаергйолча спектаклел совг1а Грознерча предприятей культура Дворецашка а ергъя оаха выступленеш.

Иштта, 3-ча феврале, делкъийта, тха коллектив яхаяр «Красный молот» завода болхлой болча. Машиностроителашта артисташа дийцар шоай балхах, цул т1ехьаг1а «Фатима», «Цогали комсаши», «Воккха саг» яхача спектаклай отрывкаш а оттайир.

Тхоай балха юкъера кердадар леха торо хул тха кердa зрителаш бовзарца. Цу г1улакхо д1адех оаха х1ара роль ч1оаг1а уйла т1а а йохийташ ловзаяр, оалаш дола х1ара дош уйла т1а а яхийта алар.

Грознера Лермонтова ц1ерахчен Х. Нурадилова ц1ерахчен театрай коллективаш г. Орджоникидзе я х1анз. Тхо Грозне т1аэцаш санна ч1оаг1а раьза хинна Орджоникидзерча зрителаша Нохч-Г1алг1айчен артисташ т1аэцаргболга ховш да тхо.

Иштта д1а-юха а ухаш, шоай сценически говзал д1а а йовзийташ театрай коллективаш хилча г1еттара ч1оаг1-лургда вежарий республикашта юкъера доттаг1ал. Д1ахо а ч1оаг1де деза аьнна хетт тхона из бакъахьара г1улакх.

Н. ШУРОВ,
Къилбаседа-Х1ирий АССР заслуженни артист, театра режиссер.

Сурта т1а: М. Горьке язъяьча «Воккха саг» яхача спектакла хьалхара дакъа.

И. Плиева сурт.

Радиовещани общественносто лелаю

Радиовещанен телевиденен республикански Комитето укх деношка ший заседане ладийг1ар Курчалоевскии Сунженскии районашка радиовещане редакторашца шоай балха опытах баьча хоамага. Цар балха юкъе дуккха пайдане г1улакхаш да.

Ийс бутт баьннаб Курчалое х1ара ерача дийнахьа моттигерча диктора оаз хоза. Цунга ладувг1 Курчалое бахача наха а цунна гонахьа ухкача юрташкарча колхозникаша а. Болх бе йолаенна дукха ха еце а къахьегамхоша сий деш а цар безамца ладувг1аш а я цига ю передачаш. Парте районни комитето ший заседане ч1оаг1йир моттигерча радиовещане редакционни коллеги, цунна юкъе бахар партийнии советскии болхлой, интеллигенце викалаш, уж хержар царна булургболча балха а радио болх бе цар болча безама а лоарх1ам а баь. Редакционни коллеге кулгалдеш ва райисполкома председателе заместитель нов. Магомадов.

Ше болх д1аболабаьча хьалхарча деношка денз нийса никъ лаьцар редакционни коллеге. Нагахьа санна хьалха микрофона чу г1олла совещанеехи собранеехи дола хоамаш мара хинна деце, х1анз цо боккха болх бу д1ахо а къахьегама толамаш дахара, къахьегамхой т1ахьехаш дола партийни дош наха д1адовзийт.

Цудухьа моттигерча радио программаш ладувг1арашта дукха еза.

Редакце хан-ханнахьа арахец нохчий метталара радиогазета. Тайп-тайпара темаш я цун, дукхаг1а яраш района юрта боахам айбара а хетаяь. Моттигерча вахарах дола къаьг-га масалаш а дувцаш радиос ди т1ехьа юртара къахьегамхой тешабу ялташ дикаг1а хилийтара лаьттанцарча балхий культура айянза ярг ца хиларах, хьайбай продукташ дукхаг1а яха езарах. Радио чу г1олла д1аеш медицински темаех, советски наьха культурах йола беседаш.

Боккха болх ба Сунженски районерча радиовещане бер а. Районерча журналистий а йоккхача актива а низаца х1ара ден-ден 15 минута передачаш ю районе. Радио чу г1олла д1адеш т1ехьхьара хоамаш, районни газета обзор ю, цар в1аштт1ехьадоах микрофона хьалхашка партийнии советскии органий кулгалхоша, колхозникаша, механизатораша, хьехархоша, лораша къамаьлаш делга.

Общественноста низаца радиовещани елга башха дика г1улакх да юхьхьера денз юхье кхаччалца из болх мах боацаш беш хиларах, цунца гуш я общественни дехьарга коммунистически хьисапе хьожаш хилара цхьа оаг1ув.

«Советски печатеи радиои общественни г1улакх д1ахо дег1адоаладарах» ССКП Центральни Комитето баьча соцам т1а белгалдаькхха да радиои телевиденеи болх айбара общественноста боккха лоарх1ам хилар.

Из соцам кхоачашбеш радиокомитета новкъосталца т1ехьхьарча хана цхьайолча районашка болх бе йолаеннай моттигера радиовещанеш. Цукха ха йоацца ш ший болх д1аболабаьб Ачхой-Мартановски районерча редакце.

Цу редакцей болх парте районни комитеташа х1ара денна кулгал а деш д1абахьа беза. Царна новкъостал де деза радиокомитето а вай республика связа органаша а.

Т. ТЕБОЕВ,
радиовещанен телевиденеи комитета корсета заведующи.

Агитаторий собрани

Укх деношка Ленински района агитаторий собрани хилар Грозненерча Филармоне. Агитаторий болх мишта в1аштт1ехьбаькхаби, х1аьта агитаторашта хьалхашка латтача декхарехи лаьца доклад йир парте Ленински райкома секретара нов. Надирова.

— Ч1оаг1а бехктохкаме а сий долаш а дехкар да агитаторашта хьалхашка латтар,— аьлар цо ше къамаьл деш,— къахьегамхой кхетам массаза а лакхбе декхарийла ба уж.

Нов. Надирова ше къамаьл деш белгалдаькхар цхьайолча агитпункташка х1анз а болх д1а ца болабаьлга, цу г1улакха сихха оарцаг1-бовла безилга.

Д1адахача хоржамашка ше мишта болх баьб а, х1аьта балха юкъе малаг1а кхоачамбоацараш хиннад а дийцар Грознерча центральни ремонтно-механическии завода шлифовальщика нов. Дынина.

— Укх шера 5-ча марте хургдолча хоржамашка х1анззе а дика кийчо ю оаха, аьлар цо. К1ира цкъа агитатора ди хул. Цу дийнахьа бе безача балха план оттаю оаха, х1аьта х1ара агитатор ши-ший участке вода. Дукха ха йоацца ш беседа яьй аз харжархошца 1960 шера ноябрь бетта Москве хиннача коммунистически болхлойи партей викалий заявленни кхайкарали дувцаш.

— Кхоалаг1а шу да со агитатор вола,— аьлар собране къамаьл деш нефтяной института III-ча курса студента нов. Хидриева. Сай участке беседа е аьнна со вахача боккхача безамца ладувг1 харжархоша. Дукха хаттараш ду, х1аьта царна дизза жоп дала г1ерташ а хул со.

Дикаг1а болча агитатораша дукха пайдане х1амаш дийцар. Къонача агитатораша ч1оаг1а новкъостал дергда цар.

Р. МАРХИЕВА.

Сакъердаме лекцеш еш

Грознерча Андреевски долина яхача поселкерча клубе астрономех лаьца лекцеш еша болабеннаб. Уж ешараш ба политически Іилмаи кхетам боаржабеча общества Сталински района отделенера членаш.

Укх деношка поселке бахараша боккхача безамца ладийг1ар № 35 йолча школа преподавателе сигалларча х1амаех лаьца йийшача лекцега.

Астрономех лаьца из кхоалаг1а лекци йийшай. Боккхача сакъердамца чакхъяьлар уж лекцеш.

Дукха хул цигарча клубе тайптайпарча темаех лаьца лекцеш. Иштта, совнархоза № 6 йолча строительно-монтажни управлене партбюро секретара дукха ха йоацца ш йийшар поселке бахача наха г1ишлош хьалъеш дикаг1а йолча методех лаьца лекци.

Д1ахо лекцеш ешаш лектораша дувцаргда СССР-е хьалъергйолча г1ишлоех, семилетках г1ишлош хьалъечарна хьалхашка латтача декхарех.

М. ЕРЕМЕНКО.

Бахача наха лаьрх1а

Грозне эттара къонаг1а йолчарех ца1 я «Металлист» яха завод. Цу завода болхлоша наьха хьашташ кхоачашду. Цар арахец никель даькхха менгеш, пишкий Іаькъаш, хьастамаш, корийи на1арийи алтамаш, пишкий цуховкаш, кхыйола никель даькхха тайп-тайпара х1амаш.

Семилетка кхоалаг1а шу лакхерча производственни хьокхамашца д1адоладаьд завода болхлойи инженерно-технически болхлойи коллективо. Массавола болхло тул а венна яьча собране т1анийцад лаккхара социалистически декхараш. Коллективо лаьрх1ад укх шера производственни план ханал хьалха. 26-ча декабре, кхоачашъе, арахецаш йола продукци дикаг1а хилийта, рационализаторски изобретательски предложенеш балха юкъекхахьарца планал совг1а 15 эзар сом мах бола бахача наха хиланва яргйоаца х1амаш арахеца.

Завода коллективашта юкъе хьалхара моттиг яккхара лоаттабеча къовсаме котъювлаш хьайоаг1а нов. Месрепова кулгалдеш йола сборщикий-слесарий бригада. Цу бригадерча х1ара болхлочо ший сменни заданеш 135—150 процент кхоачашъю.

Дика лел заводе технически прогресс лакхьяра г1улакх а. Цу хьакъехьа белгалбаха беза рационализатораш нн. Площенко, Ермашенко, Князев, кхыбараш а. Завода дикаг1а вола рационализатор-изобретатель ва нов. Гусаров. Производствана боккха пайда беш я цо укх т1ехьарча хана енна кхоъ рационализаторски предложени. Царех цхьан предложене шера 3 эзар сом совг1а пайда лургба.

Массаза а дика къахьегаш ва рационализатор Попандополо Георгий. Ч1оаг1а сий ду цун завода коллективо. Станока ремонт еш, е кхыйола оборудовани тоаеш воаллаш б1аргаго йиш я нов. Попандополо. Менгеш хьаде лаьрх1а тайп-тайпара диаметр йола аьшкасаьрг хьакхухьар заводе. Дукха ха йоае езаш хулар из кара нийсбеши тедаши. Попандополо Георге хьалхленца рационализатораша хьайир аьшкасаьрг нийс а беш, теда а тедаш йола станок. Из станок хьаялехьа пхе-ялх саго беш хиннаг1ул сихаг1а бу цунца цхьан саго болх.

Хьинаре къахьегаш я «Металлист» яхача завода еррига коллектив ССКП XXII-ча съезда толамашца накъа яхара.

М. ОСМИЕВ.

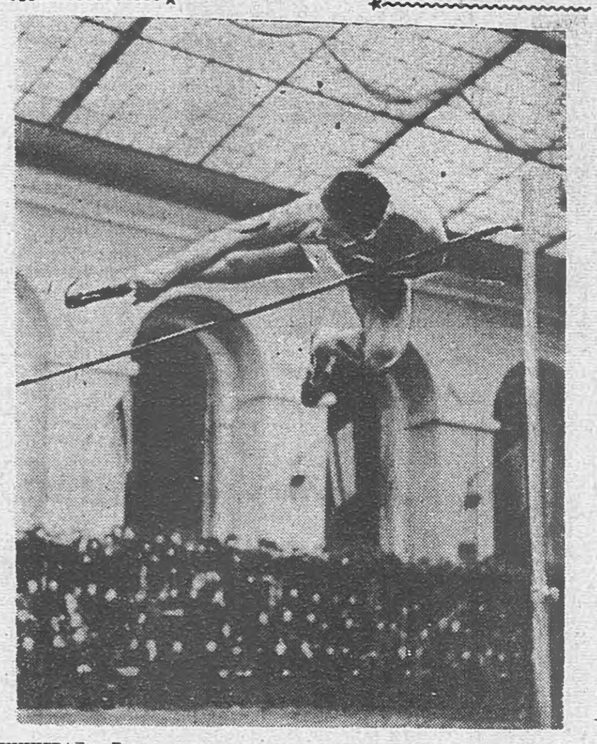

ЛЕНИНГРАД. «Буревестник» яхача добровольни спортивни общества Ерригсоюзни яхье баьннача 2 метри 25 сантиметри лаккхалла кхоссаваннав спортсмен Брумель Валерий. Лаккхалла кхоссавалара дерригдунен т1арча рекордал лаккхаг1а хьокхам ба из.

Ред. зам. Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций ц1ерахча кинотеатре.

Йоккха зал — **«Граф Монте-Кристо».** (Ши сери цхьан сеансах).
Долалу: 10, 1.30, 5, 8.30.
З1амига зал № 1 — **«Граф Монте-Крито».** (Ши сери цхьан сеансах).
Долалу: 8.30, 12, 3.30, 7.
З1амига зал № 2 — Берий керда сеанс — Мультипликационни фильмай сборник.
Долалу: 9, 10.25.
«Граф Монте-Кристо».
Долалу: 12.30, 4, 7.30.
З1амига зал № 3 — **«Седкъий к1аьнк».**
Долалу: 9.15, 10.50.
«Граф Монте-Кристо».
Долалу: (Ши сери цхьан сеансах).

«Родина» яхача кинотеатре

Берий сеанс — **«Говза Марья».**
Долалу: 9.
«Граф Монте-Кристо». (Ши сери цхьан сеансах).
Долалу: 10.45, 2.10, 5.35, 8.50.

Дика тоаяь агитпункт

№ 1 йолча Октябрьски районерча моттигашкарча Советашка деча хоржамий харжара участка центр я машинистий профтехнически школа. Укхаза, шоллаг1ча этажа т1а хьайийлай дика тоаяь агитпункт, заведующи нов. Василенко а волаш. Агитпункт в1аштт1ехьайоаккхаш дикка къахьийгад партбюро секретара нов. Суханова а.

— Укх участкерча харжархошта юкъе политически болх махулла дикаг1а д1абахьа лаьрх1ад оаха,— йоах нов. Суханова.— Партийни бюрос коммунистехи, комсомольцехи, парте боацарехи вола 26 саг хьожаваьв агитпункте болх бе. Уж ба дикаг1а бола производственникаш а агитатораш а. Х1аьта х1ара агитатора цхьацца квартал а д1аеннай.

Агитаторашца инструктивни семинар яьй партбюрос. Царна д1ахьийхай Москве хиннача коммунистически болхлойи партей викалий Совещане материалех, январски Пленума итогех, советски харжара системах беседаш яра порядок.

Коммунист В. Мамонтов пхезза хиннав ший квартале. Т1ехьара беседа яьй цо московски Совещане материалех, 18 харжархо а волаш.

Ший квартале пхезза хиннав парте воаца агитатор н. Грибанов. Квартале мел баха нах а болаш яьй цо московски Совещане Заявленех йола беседа. Иштта, квартале мел вола саг чу а лоацаш яьй цу Совещане материалех ше яь беседа коммуниста нов. Гончарова а.

Кварталашка ухача агитаторашка цхьадола хаттараш а ду, шоашта эшараш а дувц харжархоша. Масала, къонача харжархочо Яхтинас агитаторагара нов. Шильниковгара дийхар ше балха оттаелга. Райкома новкъосталца строительно-монтажни поезда т1а балха яхийтар къона харжархо.

Наькъахошка хьежача дистанце общежите бахача кхалнаха агитаторагара нов. Евсейкогара дийхар общежите дахача пхьан мараи сесагаи къаьстта ц1а лулга в1аштт1ехьдаккха аьнна. Цо из г1улакх, партбюро а дихьа, бокъонца кхоачашдир.

Агитпункте я еррига харжара кампани чакхъяллалца де дезача балхий план. Цу т1а белгалдаьхад агитколлектива юкъе де деза балхаш а харжархошта юкъе бе беза массово-политически болх а.

Укх деношка агитпункте йийшар дунен халкъашта юкъерча г1улакхех йола лекци. Лекцега ладувг1а венавар 170 харжархо.

Дуккхача харжархоша салоІаш йола моттиг а я агитпункт. Уж укхаза ух дийнахьа шоаш мукъаболча хана а сарахьа а. Агитпункте масса хана керда газеташ, хурналаш, тайптайпара брошюраш, иштта кхыйола материалаш хул. Из агитпунктера литературни боахам дика лелабеш я машинистий школера библиотекарь Королева Тамара. Тамаре агитпункте в1аштт1ехьъяькжхай «агитатора уголок», агитаторашта мел эша литература Іалаш а даь.

Агитпункте а кварталашка а мел даь балхаши, харжархой хаттараши, цар предложенеши д1аяздеш дола журналаш да агитпункте.

И. МАИОРОВ.

СЕРДАЛО

4 г1а оагі. 5 февраль, 1961 шу.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктохкама секретара — 2-45-48, партийни вахарех, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа ц1ерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ03022. Заказ № 850